

ПРЕД ИЗБОРЕ

ОПШТИНСКЕ КОНФЕРЕНЦИЈЕ ССРН ТРЕБА ДА ИМАЈУ РАДНИ КАРАКТЕР

Са прошлих избора

У току овог месеца одржавају се општинске конференције Социјалистичког савеза. Њихов значај је утолико већи, јер се одржавају у првим данима новоформираних општина и Среза.

Услед проширења комуна, нема сумње да ће искрвнети многи проблеми, за чије се успешније решење намеће потреба удруживања снага свих друштвено-политичких фактора. Општинске конференције ће се стога и искористити као и политичка манифестација даљег учвршћивања нашег комуналног система, који се већ снажно афирмисао и за собом оставио не само добре резултате него и богато искуство.

На општинским одборима и основним организацијама Социјалистичког савеза, јесте да се у својој активности и политици осамостале. Организације се у свом раду све више баве проблемима који се тичу комуна и појединца. Оне постају фактор који врши директан политички утицај и покреће иницијативу широких слојева по многим питањима друштвеног живота.

У погледу садржине рада претстојећих општинских конференција треба да се укаже на нека основна питања даљег рада организација. С тога, на конференцијама, у рефератима и извештајима, треба узети неколико најважнијих проблема. Нужно је, дакле, да конференције имају више радни карактер. Поред тога, конференције ће пружити слику правог стања организација, а у раду ће се оријентисати на неколико крупних питања. Састав нових општинских одбора из редова активних чланова, много ће допринети у њиховом даљем раду, особито ако се још поведе рачуна да у одборе треба бирати жене и омладину.

Организације Социјалистичког савеза, у сарадњи са другим друштвеним организацијама, већ су развиле пуну предизборну активност. Претстојеће општинске конференције одржаваће се у знаку живих предизборних манифестација, чиме ће се још више развити политичка активност организација.

У многим организацијама Социјалистичког савеза одржани су састанци посвећени предизборним припремама. Одржани су и заједнички састанци са другим друштвеним организацијама.

На подручју неких општина, као Рашкој и Новом Пазару, одржани су и први кандидациони зборови који су били добро посећени и довели до великог интересовања бирача.

Општински одбор Социјалистичког савеза и његове организације настоје да квалитет зборовна бирача буде што бољи. На овим зборовима, преко већ формираних активних за спровођење избора, тумачиће се нове мере у пољопривреди као и улога наших грађана у систему друштвеног управљања.

Централно место у раду свих организација заузимаће и даље предизборне припреме и одржавање избора за општинска већа и већа произвођача. Међутим, на свим предизборним конференцијама треба упознавати бираче са развојем комуна и њеним производним снагама.

Колико се до сада постигло и шта се све још може постићи, колики је удео грађана у томе као и свих других фактора, посебно упознавање бирача са механизмом друштвеног управљања, све ће допринети да се развије жива дискусија о томе кога бирати за одборнике.

Неке организације на предизборним конференцијама треба да истичу постигнуте резултате од самодоприноса у протеклој години. Таква анализа омогућује им да планирају нове подухвате у комуналној изградњи. Веома је карактеристична иницијатива Основне организације Социјалистичког савеза и из Витановца да у договору са становницима Чукојеваца и Шумарица, из средстава самодоприноса заједнички граде нову зграду за осморазредну основну школу. Сличне дискусије о акционим програмима, о раду задружних организација послужиле

као потстицај и указати на могућност да оне могу далеко више да учине на унапређењу пољопривредне производње. Дискусије, које ће на предизборним конференцијама покренути основне организације Социјалистичког савеза, могу знатно да допринесу активирању задружних савета и управних одбора задруга. Ово нарочито зато што ти органи управљања имају посебан значај при доношењу завршних рачуна.

Посебно место и значај треба придавати тумачењу неких законских прописа као Закона о коришћењу пољопривредног земљишта, Закона о финансирању станбене изградње и друго.

На крају организације Социјалистичког савеза посебну пажњу треба да посвете млађим бирачима који први пут излазе на изборе.

ИЗ РАДА СИНДИКАТА У НОВОМ ПАЗАРУ

Добре припреме за одржавање годишњих скупштина по подружницама

Централно веће Савеза синдиката Југославије донело је одлуку да се одржавање годишњих скупштина у синдикалним подружницама изврши почетком ове године. На основу ове одлуке је и Среско синдикално веће за срез Краљево на једној својој седници решило да се скупштине у синдикалним подружницама одрже до 15. фебруара ове године а да се скупштине општинских синдикалних већа одрже месец дана касније.

Одмах после ових одлука Општинско синдикално веће у Новом Пазару је одржало проширену седницу на којој су разматрали неки прошлогодишњи резултати синдикалних подружница са овог подручја. Том приликом се констатовало да је делокрут рада синдикалних подружница у прошлој години био доста обиман и да је обухватио основна питања из своје проблематике. Из дискусије многих чланова Већа видело се да је синдикат био чврсто везан за све масовне организације и органе друштвеног управљања — радничке савете и управне одборе. Добра је била веза и са руководиоцима предузећа. Сва конкре-

Тутин, 2 фебруара

На састанку секретаријата Општинског одбора именована је изборна комисија — која има задатак политичких припрема за спровођење избора за одборнике народне власти, уз непосредну координацију рада са изборном комисијом НОО. Комисија је створила план рада и активности, те је много ствари већ пренела на групе активиста и основне организације ССРН на терену. Извршила је анализу раније спроведених избора за одборнике Народног одбора. Констатовано је да су резултати прошлих избора били знатно умњени неуредним бирачким списковима. Овом приликом стављен је акценат на те и сличне пропусте, техничке, организационе или политичке природе, о саставу комисије за бирачке спискове и комисије за проверу истих.

Ових дана отпочело је одржавање конференција у организацијама ССРН, на којима досадашњи одборници подnose извештаје о раду Народног одбора за протекли

период, и врше припреме за одржавање зборовна бирача. На истима се живо дискутовало о будућим одборницима, о престојеним задацима које треба обавити на изборном подручју.

Изборна комисија Народног одбора и ССРН урадиће документициони билтен који ће садржати целокупни привредни успон у мандату досадашњег Народног одбора, што ће активистима послужити као документ достигнућа у протеклом периоду.

Чланови Секретаријата и други активисти, добили су конкретне задатке — пружање помоћи основним организацијама на терену у предизборној и претконгресној активности. У том периоду у свим основним организацијама, прорадиће се материјал са X пленума ССРН и Другог пленума СКЈ, што је већ у току. Организације ће се упознати са извештајем, који је припремљен за Општинску конференцију која ће се одржати 13. овог месеца, као и са рефератом о наредним задацима Општинског комитета СК са изборне конференције. Организације ће извршити претплату на преко 400 примерака листа «Ибарске новости» и другу штампу. У организационом погледу спровеће се детаљна евиденција чланства и указати помоћ руководиоцима на терену у циљу њиховог осамостаљења.

Сви чланови ССРН добиће нове чланске карте, а наплата чланарина вршиће се убудуће редовно, а неколико организација које нису измириле своја дуговања, ликвидираће их у току фебруара.

Наредни месеци биће месеци живе политичке активности зборовна бирача и културно-забавних манифестација омладине, курсева, семинара и предавања из разних области друштвеног живота.

В. Поповић

ПРЕТСЕДНИК СРЕЗА У ТУТИНУ

Стеван Суша на седници НОО

Ових дана у Тутину боравио је Стеван Суша, председник Народног одбора Среза Краљево. Он је том приликом присуствовао седници Народног одбора Општине а затим посетио здравствене установе. Највише се задржао у Градској болници која је, према његовом мишљењу, пример здравствене установе и узор како млади лекари успевају у својим замислима.

Стеван Суша је обишао и погон ткачнице који је фабрика текстилних производа «Рашка» пустила у пробни рад пре кратког времена. Одржани су и краћи консултативни састанци са руководиоцима политичких организација и групама стручњака којом се приликом говорило о изради нових елабората за стварање нових погона и за привредно јачање новонастале општине.

Пребројавање гласова на прошлим изборима

У ДРУЖЕНИМ СНАГАМА

— После здравствене и пољопривредне станице, становници Витановца гледају прсту
— Одржавање Задружног дома из средстава закупнине, који треба увести

Витановац, фебруара
Недавно је у Витановцу одржан састанак одбора Основне организације Социјалистичког савеза. Били су присутни и претставници основних организација. Присуство вало је и неколико одборника.

На дневном реду било је разматрање о увођењу самодоприноса за ову годину.

Становници Витановца за изградњу три објекта дали су 4.720 дана, у укупној вредности око два милиона динара. За зграду пољопривредне станице уложили су 126 дана, а за гаражу за тракторе 363 дана.

И ако је за Здравствену станицу утрошено двоструко више него за претходна два објекта, на састанку је констатовано да су становници изградњу овог објекта некако радије прихватили. То није било без разлога. Могла су се чути мишљења и замерке, да је Земљорадничка задруга која има доста велику економију, могла дати велики допринос за брже довршење објекта Пољопривредне станице.

Не само у овоме, него уопште Задруга, кажу Витановчани, требало би да покаже више иницијативе на унапређење пољопривредне производње и јачању својих фондова. Услови има. Два пољопривредна техничара и један агроном, па нека почну прво од економије, каже један од чланова одбора организације.

Зграда Здравствене станице ускоро ће бити под кровом. Изградња овог објекта је значајан допринос за становнике скоро свих села у општини Витановац. Јер, тиме ће се брже и успешније спровести обавезно здравствено осигурање пољопривредника. Становници ових села неће морати да одлазе у град за лекарску помоћ.

Састанак одбора Основне организације био је посвећен и договору за изградњу осморазредне основне школе. Биће то зграда која ће имати десет учионица, салу, школске радионице, кабинет, школску кухињу и трпезарију. Изградња школе стајаће око 25 милиона динара.

Разлога за подизање нове школе има много. Ученика је све више. До Витковца и Краљева је далеко. После одлуке о рејонизацији осморазредних школа, Витановац је центар у коме треба да буде оваква једна школа. Ученици виших разреда из Шумарица истинита похађају школе у Краљеву. Али, Краљевачке школе постале су исувише тесне. Настава у две па и три смене прилично неповољно утиче на успех ученика. А ђаци старијих разреда основних школа из Чукојевца похађају школу у Годачици или Краљеву.

Разлозима за увођење самодоприноса дата је и потреба да се оправе поједини путеви у засеоцима.

Закључак одбора основне организације био је да се предложи Народном одбору општине, да донесе одлуку за увођење самодоприноса у Витановцу у висини од пет дана, а ако затреба и да се повећа.

Било је говора на овом састанку да и становници Чукојевца и Шумарица помогну изградњу школе. Јер, школа у Витановцу биће најближа њиховој деци. У дискусији се чуо и један глас којим је изражена сумња да ће Чукојевчани прихватити да учествују у изградњи. А онда се повела дискусија. Било је оправданих чињеница у прилог предлога да се и становници Чукојевца заложу за изградњу школе.

О томе ће се договорити са Основном организацијом Социјалистичког савеза у Чукојевцу.

Њихова иницијатива над крупним заједничким задатком сигурно неће бити без успеха.

Састанак је био скоро при крају. А онда је устао учитељ. Млађи човек.

— Другови, наш задружни дом је постао центар, где се људи и омладина све више окупља. У сали Дома се све чешће одржавају разни културно-уметнички програми. Ту се воде и разни договори. Ускоро ћемо добити и киноапаратуру. Али... И ту је застао.

— Зграда нашег Задружног дома не чува се са довољно бриге. Погледајмо само степеништа и у-

лазе у салу! Требало би да се увече закупнина, па из тих средстава да се врши оправка и зграда да улепша и споља. Ми само подижемо а о изграђеним објектима се не води довољно рачуна.

Учитељ је био у праву. Витановац има велику зграду Задружног дома. Сала је веома неуређена. У ходницима се чува угаљ а угљена прашина разноси се по

свим просторијама. Дрвени под се због тога чешће пере водом и то му скраћује век трајања. За општинску конференцију Социјалистичког савеза, кажу да ће првенети због неуређених просторија.

Чланови одбора Основне организације, указали су на крају да је потребно више бриге о изграђеним објектима.

Са једне акције у Витановцу

ПРВИ ПУТ НА ИЗБОРИМА

И на овим изборима, као и ранијим, а који су већ на прагу, у нашем Срезу учествоваће велики број омладинаца и омладинки по први пут. Кроз друштвено-политичке организације, школу, као и омладинске састанке, омладина се упознаје са постигнутим резултатима наших радних људи у свим областима нашег друштвеног збивања. Потребно је нарочито, оне омладинце који први пут дају свој глас за одборника Комуна, добро упознати, поред осталог са улогом Комуна у развијању социјалистичких односа, јер досадашњи резултати постигнути у пракси — јасно потврђују улогу комуна у нашем друштвеном систему. Неопходно је у предизборној кампањи поред рада са омладином у школама и предузећима, посветити већу пажњу раду сеоске омладине. Иако је сеоска омладина, данас, најјачи покретач социјалистичких односа, на селу потребно је и њу упознати и са међународним збивањима, нарочито улогом наше земље у стварању мира у свету. У својој предизборној кампањи наша омладина, поред састанака и конфе-

ренција, треба да манифестује своје учешће и већим залагањем на радном месту, упорним залагањем и учењем у школи, као и извршењем свих задатака, који се, да нас, пред омладину постављају.

ЗБОР БИРАЧА У ШТИТАРИМА

У недељу 31 јануара одржан је у Штитарима збор бирача коме су присуствовали поред бирача и одборници Општинског народног одбора из Новог Пазара. На збору се расправљало о месном самодоприносу као и претстојећим изборима који ће се одржати у марту.

На збору је говорио одборник Реџеп Роловад, објашњавајући значај индустријских достигнућа у Општини, упозњавају радне снаге, привредним гранама важним за развитац Општине као и о значају избора.

На збору је усвојен предлог о самодоприносу.

С. Мрљеш

Предизборна активност у Рашкој

Чланови Социјалистичког савеза расправљају о кандидатима за одборника

У основним организацијама Социјалистичког савеза на подручју општине Рашке одржавају се први предизборни састанци. Чланови Социјалистичког савеза расправљају о кандидатима за одборнике Народном одбору општине. У Народни одбор општине Рашка треба да се бира осамдесет одборника и то за веће произвођача тридесетпет а за општинско веће четрдесетпет. Међутим, у основним организацијама предвиђа се да се кандидује више. Тако се углавном истиче два пута више кандидата од броја утврђених одборничких места. Први кандидациони зборови одржаће се 14 фебруара.

На предизборним састанцима чланови се договарају о увођењу месног самодоприноса за ову годину. Они истичу спремност да на зборовима бирача предложу у-

ОДРЖАНА ЈЕ РЕДОВНА ГОДИШЊА СКУПШТИНА ИНДУСТРИЈСКОГ ДОБРОВОЉНОГ ВАТРОГАСНОГ ДРУШТВА ФАБРИКЕ ВАГОНА

На дан 1 фебруара 1960 године у просторијама фабрике, у присуству од око сто чланова и пријатеља овог друштва, одржана је редовна Годишња скупштина Добровољног ватрогасног друштва Фабрике вагона. Поред присутних скупштини је присуствовао друг Сташевић, претседник Градског добровољног ватрогасног друштва.

Реферат који је поднет на скупштини обухватио је рад друштва у протеклој години кроз који је било и потешкоћа. Закључено је да је друштво у протеклој години проглашено за једно од најбољих индустријских ватрогасних друштава у земљи.

ПРЕД ЈУБИЛАРНУ ПРОСЛАВУ ОСМОГ МАРТА

У ПРОСЛАВИ ОСМОГ МАРТА ТРЕБА ДА УЧЕСТВУЈУ СВЕ ДРУШТВЕНЕ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ СНАГЕ

Ове године навршава се 50 година откако је Међународна конференција жена социјалисткиња у Копенхагену, 1910 године, на предлог немачке социјалисткиње Кларе Цеткин, донела одлуку да се Осми март прославља као Међународни дан жена. Тиме је у ствари обележена успомена на велике демонстрације које су 8 март 1909 године приредиле америчке жене, захтевајући признање једнаких политичких права с мушкарцима. Од тада па до данас тај дан прослављају напредне жене у свим земљама као дан борбе за своја права.

Овој конференцији присуствовао је Димитрије Ђузовић, и у Радничким новинама од 11 септембра исте године опширно износи своје утиске, задржавајући се нарочито на извештају Кларе Цеткин. Интересантни су подаци о броју жена припадница синдикалног покрета и социјал демократских партија. У Немачкој је било 221.764 партијски и синдикално организованих жена, у Аустрији 81.308, Енглеској 201.000, Швајцарској 114.315, Данској 20.453, Финској 22.318, Италији 41.286, Бугарској 22.381, Италији 41.286, Бугарна чланова синдиката, а у Србији 500, док их је партијски организованих 84.

Разумљиво је да је ова Конференција имала одраза на женски покрет и у нашој земљи. На седници Секретаријата жена социјал демократа одржаној 14 септембра 1910 године у Београду, донета је одлука да се пише Клари Цеткин и »да се тражи веза«. Двадесет трећег фебруара 1914 године одржана је у Београду и прва Прослава Осмог марта.

После оснивања КПЈ организују се и прославе Осмог марта у свим крајевима земље. А са јачањем на предних снага и ове прославе добијају све шири садржај. Почев од 1933, а нарочито од 1937 године, поред манифестационог карактера борбе за женску равноправност и међународну солидарност жена, припреме за прославу Осмог марта обухватају и разне конкретне захтеве и акције везане за борбу напредног радничког покрета. Тако овај дан, постаје мобилизациони празник не само жена, него и свих напредних снага за политичка права жена, а посебно за права радница, за једнак рад једнака плата, за заштиту жена на раду, повишења надница и др., истичу се у осмомартовским прославама и паролу за опште политичке слободе, против терора, против рата и фашизма, за мир и демократију. Поводом Осмог марта 1933 године у »Пролетеру« је издато упутство да све партијске организације приреду састанке и предавања, а по могућству и скупштине и демонстрације у циљу мобилизације жена у борби за свакодневне захтеве радних места и за обарање војно-фашистичке диктатуре, тумачења циљева и на-

чина борбе КПЈ, а нарочито њеног става према питању ослобађања жена. Двадесет петог јануара 1935 издата је у том смислу и окружница ЦК КПЈ. У Загребу је 1937 године одржана скупштина под паролом: »За слободу збора и договора, за 8-мо часовно радно вријеме, за опће једнако и једно право гласа«. Сличне скупштине и манифестације одржаване су и у Београду и другим местима. Крајем фебруара 1941 године илегална »Људска правда« пише из међу осталог: »Радне жене не желе равноправност у бедности и нештацији, не желе право гласа у условима терора и општег притиска на бираче. Не! Тражимо побољшање положаја целог радног народа. Тражимо истинску демократију, мир, ослонац на Совјетски Савез...« Тражимо народну владу која ће се ослањати на раднике и сељацима, јер само под тим условима жене могу постати равноправне.

Прославе Осмог марта на слободној територији, у војним јединицама, као и у окупираним градовима, па и у затворима и логорима допринеле су мобилизацији жена на за извршење низа конкретних задатака везаних за потребе народноослободилачке борбе. Признања која је жена у току борбе добијала била су најбољи доказ колико је ослобођење жена везано за извојевање слободе свих радних маса.

У ослобођеној земљи, у услови послератне изградње и даљег привредног и друштвеног развоја, и прославе Дана жена добијају карактер општег славања, опште жеље заједнице да се допринесе побољшању услова живота радне жене и породице. Последњих година прославе овог дана организује Социјалистички савез радног народа Југославије као заједнички празник свих грађана.

Претседништво Савезног одбора ССРНЈ упутило је ове године писма свим средским и општинским одборима у коме истиче да овог годишњим прославама треба дати и јубиларни карактер. »Осмомартовске прославе су биле и треба да буду ствар свих социјалистичких друштвених снага« — каже се у писму и зато све организације на терену треба да узму удела у прославама. Међу проблемима на које нарочито треба обратити пажњу, означено је квалификовање жена и рад на њиховом оспособљавању за продуктивнији рад у индустрији и пољопривреди. »Требало би истакнути нужност њиховог јачег учешћа у друштвеном животу, у радничком и друштвеном управљању, станбеним заједницама и у развоју комуналног система у целини« — истакнуто је на крају писма. Тиме су обележене основне линије у којима ће се одвијати прослава педесетогодишњице установљења међународног празника жена.

Даница Перћ

И У ПРОИЗВОДЊИ

СА СЕДНИЦЕ НОО ТУТИН

Све јача афирмација зборова бирача

Прошлог четвртка је одржана редовна седница Народнoг одбора Општине Тутин. На заједничкој седници оба већа разрешени су стари и постављени нови управни одоори — Дома народног здравља, Сточарско-ветеринарске станице, Народне апотеке и Комуналне установе. Због одласка на нову дужност разрешен је дужности директора предузећа «Рашке» друг Буле Поповић. Равноправне седнице су донеле одлуке о пословању органа управе Народнoг одбора Општине, Одлуку о унутрашњој реорганизацији и делокругу рада управних органа. Донета је такође одлука о новој систематизацији радних места и о положајним платама радника и службеника Општине. На овој седници је утврђено да нова општина има 91 радно место службеника, помоћног и техничког особља, а 147 места у просветним и научним установама. Нова систематизација пре дивља за сва радна места потребне школске квалификације. На овој седници је Комунална установа добила гаранцију за тражење инвестиција за набавку новог кинопројектора у овдашњем биоскопу, у вредности од 1.184.000 динара.

У другој тачки дневног реда равнoправна седница је донела решење о утврђивању изборних јединица и броју одборника, који се у њима бирају.

Поседна седница Већа произвођача је именovala комисију за израду бирачких спискова за привредне организације у којима је запослено мање од 20 радника.

После завршених седница оба већа председник Општине Десто Нуровић је на седници Општинског већа изнео задатке предизборне кампање и учешће одборника. Том приликом, он је напоменуо да се садашњи избори спроводе због новонасталих територијалних промена срезова и општина. Да би навео какви су задаци друштвених фактора у предизборној кампањи, Нуровић је изнео неке резултате постигнуте од прошлих до ових избора. Између осталог он је нагласио да је у овом временском раздобљу ојачана привредна база Општине. Пуштена је у погон електрана «Црна» у Рибарићу и укључена у електро — систем Србије. Осветљена су многа села и добијена је погонска снага за отворено одељење ткачнице ФТП «Рашке» у Тутину. У овом погону је запослено четрдесет и неколико сеоских девојака које ће у мно

гоме повећати бруто-продукат нове општине. Било је великих корака и у области пољопривреде и задругарства. Истиче се модернизација ратарске производње и механизација као и употреба научних мера за постизање већих приноса. У сточарству су такође забележени огромни резултати. Акција меринизације је успешно обављена. Кооперација и кооперативни односи произвођача и задруга су срасли у заједничке задатке и створена је чврста подлога за даљи рад. Осетили су се резултати и у телима управних органа — управних одбора и радничких савета, као и у целокупном радном апарату Општине. Ученике грађана у многим друштвено корисним пословима било је на завидној висини.

У излагању претседника Општине констатовано је, да су наредни задаци сложеније природе од ранијих због припајања нових територија Општини Тутин и због јачег привредног развоја, општег и бржег животног темпа у целој земљи. Питања за решавање има много. Њих треба пренети на зборове бирача. Ту су у првом плану питања пораста животног стандарда и општег напретка општине, питања обавеза месног самоуправног са, који ће се користити за подизање нових школских зграда, проширење постојећих привредних погона и стварања нових. Мора се побољшати и продуктивност рада и пронаћи начин запошљавања радника. Они живе на имањима са којих добијају годишњи доходак врло низак. Према постојећим подацима 1.640 домаћинстава имало је доходак на свом имању испод 30.000 динара. Зато нови Народни одбор мора о свему томе водити рачуна. Сложени задаци позивају на сарадњу све истакнуте активности у многобројним пословима предизборне активности.

На крају свог излагања Десто Нуровић је напоменуо да овогодишњи избори морају бити добро припремљени. Да би се у овом успело треба у предизборној активности ангажовати све чланове Социјалистичког савеза њихове секретаријате, друштвене организације, Народну омладину, Синдикат, Савез женских друштава, Удружења просветних радника и друге масовне и политичке организације.

Седници Одбора присуствовао је претседник Народнoг одбора Среза Краљево Стеван Суша.

Д. Цвијетић

НАГРАЂИВАЊЕ ПО УЧИНКУ У ТРГОВИНИ

Не треба више сумњати у то да је начин награђивања по учинку рада неупоредиво боље од начина плаћања по времену проведеном на раду.

Награђивањем по учинку постиже се правилнија расподела остварених личних доходака међу радницима. Овај начин плаћања стимулира раднике на већу продуктивност рада, повећава личне дохотке радника, а стим у вези постиже се и брже повећање животног стандарда наших радних људи.

Повећање продуктивности рада је један од основних економских принципа пословања сваке привредне организације. Продуктивност рада у трговини можемо дефинисати као тежњу да се са истом радном снагом оствари што већи промет. Остваривањем већег промета, постижемо да произведемо роба што пре дође из сфере производње у сферу потрошње.

И то треба да буде главни задатак наших трговинских предузећа.

На повећање продуктивности рада могу да утичу разни објективни и субјективни фактори. Објективни су они који постоје или се појављују независно од предузећа. Субјективни фактори су они на које предузеће може да утиче било посредно или непосредно. На пример, предузеће може да побољша своју организацију рада и да се истом радном снагом, и за исто радно време оствари већи промет. Исто тако предузеће може да повећа своју продуктивност и повећањем стручних кадрова.

Мерење продуктивности рада не опходно је за сваку трговинску организацију, да би могла сагледати и правилно оценити резултате свога рада, и на тај начин правилно извршила расподелу чистог прихода на део за личне дохотке и део за фондове предузећа.

Расподела личних доходака само према тарифним ставовима има својих озбиљнијих недостатака, јер не стимулира колективе и појединце на већу продуктивност рада, нити на снижење трошкова пословања.

Због тога је на IV конгресу ССЈ одржаном у априлу месецу прошле године, у резолуцији у наред-

ним задацима, поред осталог истакнуто и ово:

«Синдикати, у заједници са Радничким саветима, коморама и стручним удружењима, треба да раде на изучавању друштвених мера која би привредним организацијама послужила за расподелу средстава и формирању зарада у зависности од продуктивности рада.

Утицати на усавршавање унутрашњег система награђивања са циљем да што већи број радника ради по учинку, да зараде сваког радника буду што више у сразмери са ефектом рада, са резултатом рада одељења у коме ради и читавог колектива».

Овај задатак је врло сложен и у његовом спровођењу морају да учествују сви друштвено-политички фактори уз свестрану помоћ стручних служби у нашим предузећима, јер само тако можемо очекивати сигуран успех и добре резултате рада.

Увођењем награђивања по учинку рада у трговини долази до изражаја утицај способнијих радника на ложије, тако да се радници са мањим практичним способностима брже уклапају у пословање примајући искуства од својих способнијих другова.

У току прошле године Трговинска комора је организовала састанке са трговинским предузећима на којима се дискутовало о увођењу награђивања по учинку у нашим предузећима.

Поред тога организован је и семинар у Врњачкој Бањи о награђивању по учинку рада, који је требало да послужи као пружање помоћи предузећима приликом доношења правилника.

Мада је плаћање по учинку далеко боље од плаћања по времену, ипак је било појединаца који су у току дискусије били против плаћања по учинку, тврдећи да је такав начин компликован, тежак и неприменљив у трговини.

Оваква схватања и тврђење долазили су махом од оних појединаца који нису ни покушали са плаћањем по учинку, или су покушали да уведу, али нису правилно поставили основу за утврђивање и мерење учинка.

Досадашња искуства трговинских предузећа која примењују систем награђивања по учинку говоре о предности овог начина награђивања у односу на награђивање по времену (тарифном ставу) У чему се огледа предност овог система награђивања?

Пре свега, промене је однос према раду, порасла је одговорност у извршавању постављених задатака, побољшање квалитета услуга, а као резултат свега тога знатно је порастао укупан промет. Поред тога дошло је до организовања и свестраније борбе у колективима за уштеду на трошковима пословања, до повећања коефицијента о обрта робе, до рационалнијег коришћења основних и обртних средстава и тако даље.

Г. ИЛИЋ

Нова продавница у Рашкој

НИКОЛА МАКСИМОВИЋ

Нове кривичноправне одредбе о малолетницима

Законом о изменама и допунама Кривичног законика од 30 јуна 1959 године, који је ступио на снагу 1 јануара 1960 године, поднесе но је низ измена и допуна у односу на раније прописе Кривичног законика од 2 марта 1951 године. Глава шеста, која говори о одредбама о васпитним и казним мерама за малолетнике, од чл. 64 до чл. 79 КЗ, предвиђа васпитне и казне мере према деци и малолетницима.

Пре свега, треба сагледати ове измене и допуне у светлу наше стварности, степена нашег развоја, наше бриге за човека, за одгој и васпитање новог човека, човека за социјализам и у социјализму. Хуманост и љубав, прима најмлађима, друштвене заједнице долазе до пуног изражаја. Нове кривично правне одредбе стављају наш кривични закон на прво место. Те је несумњиво велики успон и одраз наших могућности

као и спремности за решавање овог питања у садржајном моменту.

Већ се чују извесни коментари на нове кривично-правне одредбе као на одредбе, које су много «попустиле» према младима, те да би било потребно, да су «оштрије» како би се млади «плашили» од последица «чврсте» казнене политике. Да су ови коментари неправилни и одраз застарелих схватања и стремљења, није потребно доказивати. Нови, савремени педагошки, социјалистички принципи у односу на подизање и васпитање омладине, већ су добили своју афирмацију. Наша омладина пре рата, за време рата и после рата у обнови и изградњи земље, заслужила је, извојевала је, посебну пажњу, јер су њени подвизи и успеси тако велики да су задивили свет. И не само то. Мере одмазде старог система постигале су оно што је супротно и

страно нашем друштву. Принцип «човек човеку је вук» уступа место принципу човек човеку је друг. Суштинска разлика новог од старог.

Да се осврнемо на неке нове кривично-правне одредбе о малолетницима. У ранијим прописима, малолетник који у време извршења кривичног дела није навршио 14 година, уствари дете, не може се казнити нити се према њему могу применити васпитне мере (наравно у закону одређене) или мере безбедности. Овде углавном долазе до изражаја родитељи и органи старатељства. Малолетник, који је навршио 14 а није навршио 18 година (млађи малолетник), не може се казнити, већ се према њему изричу васпитне мере. У ранијим прописима малолетник је могао да буде кажњен уколико је извршио кривично дело за које закон прописује казну тежу од 10 година строгог затвора. Малолетник, који је навршио 16, а није навршио 18 година (старији малолетник), у моменту извршења кривичног дела, уколико према њему није изречена васпитна мера, да буде кажњен, али само посебном казном за малолетнике, на малолетнички затвор. Мере безбедности могу се применити и према млађим и према старијим малолетницима. Наравно, у свим случајевима, мора се водити рачуна о условима из чл. 6 и 7 КЗ, који говори о урачуљивости као и умишљају и нехату.

Васпитне мере и малолетнички затвор не повлачи правне последице, законом предвиђене за пунолетне, а подаци о томе могу се дати само органу, који је на то овлашћен.

Сврха васпитних мера означена је у члану 68 КЗ, који гласи: «Сврха је васпитних мера, да се пружањем заштите, помоћи и надзора малолетним учиниоцима кривичних дела обезбеди њихово васпитање, поправљање и правилан развитак, а то је потребно и да се спрече у вршењу кривичних дела».

Врсте васпитних мера су: дисциплинске мере (укор или упућивање у дисциплински центар за малолетнике), мере појачаног надзора (од старатељства), и заводске мере (упућивање у васпитну установу, у васпитно поправни дом или у установу за дефектне малолетнике).

Даљим прописима прописано је, када и у којим условима и коју меру треба одредити. Такође прописано је и питање временског рока трајања ове мере односно, када настаје и када и ко је може укинути.

У погледу кажњавања старијих малолетника треба уочити, када уствари старији малолетник може да буде кажњен. Ако је извршио кривично дело за које је прописана казна тежа од 5 година строгог затвора, «а због тешких последица дела и високог степена кривичне одговорности не би било оправдано применити васпитне мере».

Као што смо већ споменули, казна за старије малолетнике назива се малолетнички затвор. Она не може да буде краћа од једне ни дужа од десет година и изриче се на пуне године или на пола године. Извршење ове казне не може се одложити на основу чл. 48 КЗ.

У погледу изрицања казне ма-

лолетничког затвора суд има посебно деликатну дужност, да води рачуна о низу околности које су или мања и како би била у стању да постигне своју сврху.

У погледу издржавања казне од утицаја да казна буде већа малолетничког затвора старијих малолетника, како је то предвиђено, упућује се у посебне казнене поправне домове у којима може да остане до навршене двадесет треће године, те ако до тада не буде издржао казну биће упућен у казнену поправну установу у којој пунолетна лица издржавају казну. Треба посебно нагласити, да се издржавање казне старијим малолетницима прилагођава тако што се увек води рачуна како ће казна најбоље да постигне своју сврху, као и како ће старији малолетник бити оспособљен да по издржању казни буде укључен у нормални ток живота.

Вођење поступка против малолетника, врши судија и то посебно одређени судија за малолетнике. У погледу вођења поступка, мере обезбеђења и застарелости гоњења и извршења казни, постоје разлике у односу на пунолетне извршиоце кривичних дела.

Поседна овлашћења има јавни тужилац у кривичном прогону малолетника.

Свестраним залагањем органа кривичног прогона, као и других фактора, који су од утицаја за решавање овог питања, нове кривично-правне одредбе у Кривичном законнику, одраћају своју улогу како поставља наше друштво а застарела схватања и коментари, као преживели отићи ће у дело историје старог друштва.

ОБИМНИ ИСТРАЖНИ РАДОВИ

На подручју Општине Рашка утврђивање се 150 милиона динара за утврђивање нових резерви

На подручју општине Рашка у овој години претстоје обимни истражни радови на утврђивању рудног блага. Преко 150.000.000 динара, како се предвиђа, утрошиће се на утврђивање нових резерви каменог угља, магнетита, азбеста, хромита и магнезита. Пре свега наставиће се на даљим интензивнијим истрагама магнетита у Сувој Руди. У овом рудном лежишту до сада је утврђено око милион тона магнетита са око 55% чи-

стог гвожђа али постоје озбиљне индикације да су ове резерве знатно веће. Геолошки завод Србије уложиће у истражне радове у Сувој Руди 35.000.000 динара с тим што ће се истражни радови проширити на шире подручје Копаоника, од Сувог Рудишта до Кукавице. Поред тога Ибарски рудници каменог угља истражиће појаве магнетита на Погребини. За рад нове сепарације у овом руднику потребна је и руда магнетита. Ра-

ди тога Ибарски рудници каменог угља одвајају из својих средстава око двадесет милиона динара за истраге на Погребини. На тај начин појава магнетита која се креће од Белог Брда, преко Сувог Рудишта, Суве Руде, Кукавице, Погребине све до Планае биће истраживана на више места. Ибарски рудници каменог угља преко 60.000.000 динара утрошиће на даљим истрагама каменог угља. Даље радове на утврђивању резерви магнетита у налазиштима у Баљевцу, Трнави и Богутовцу наставиће рудник магнетита «Бела Страна». Нарочито је интересантно налазиште квалитетног магнетита за које ће се у току ове године утрошити 15.000.000 динара из савезних средстава.

Много мања средства предвиђена су на истраживању хромита у Голицима и азбеста у Кремићу. Нарочито су потребни интензивнији радови на истрагама азбеста у Кремићу где постоје индикације да се ради о већим резервама азбеста него што су сада у Корлаћу које се већ експлоатишу.

За овако обимне истражне радове нужно је потребно обезбедити потребну организацију и средства. У том погледу предњаче Ибарски рудници каменог угља. Они су на бавили специјалну бушању гарнитуру и имају потребан стручни кадар. Међутим, за даља истраживања магнетита нужно је потребно обезбедити потребан стручни кадар. Предвиђена средства за ову годину далеко надмашују улагања у истраге ранијих година и тиме обезбеђују да се правилним и благовременим трошењем окончају радови на утврђивању резерви у најважнијим налазиштима. Окончање ових радова обезбедиће ширину подлогу за бржи и разноврснији развој рударства на подручју општине Рашка.

Нема одмора за земљорадничке задруге

Поља се одмарају под снегом. И то је добро. Снежни покривач је добро дошао и за пшеницу, која је већ посејана, и за кукуруз, који треба касније да се сеје. Међутим, изгледа да је снежни покривач, ако не «одмор» а оно извештан дужи «период» донео и земљорадничким задругама. Доиста, не ради се о правом одмору. Има посла на претек. Једна година је завршена а друга почиње. Ужурбаном се ради на изради завршних рачуна. Али, незгодно је што су ови послови потисли акционе програме. Они су бар привремено испуштени из руку у неким задругама. А то не би смело тако да буде. Реализација акционих програма не дозвољава «предах» а још мање «одмор».

Наше земљорадничке задруге још су прилично далеко од извршења задатака у сетви хибридног кукуруза. Пролећна сетва тек претстоји. Ни ове године нисмо успели да на свим предвиђеним површинама обавимо дубоко орање у току јесени. То ћемо морати да надокнадимо на пролеће? Има још времена. Баш тако схватају да је «предах» у активности неких земљорадничких задруга.

По нашем мишљењу и такво схватање и такав «предах» или «одмор» могу озбиљно да утичу на остваривање задатака из акционих програма. Јер, снег је на пољима. Кроз месец, или нешто касније њега неће бити. Тада ће почети и орање. То значи, кад почиње орање онда треба на врат на нос, скоро без икаквих претходних припрема, ступати у везу са индивидуалним произвођачима ради уговарања заједничке производње кукуруза. По нашем мишљењу резултати који се таквим радом постигну биће половици и навући ће на земљорадничке за-

друге нове проблеме и посебне теškoће. Баш ради тога нужно је потребно да задруга покаже пуну активност сада када је снег на пољима. Пољопривредна служба задруга може лако да оствари низ контаката са индивидуалним произвођачима, упозна их са својим задацима, укаже на економске моменте заједничке производње и приступи уговарању. Разумљиво, ово је посебно драгоцена помоћ чланова задружних савета и управних одбора. Заједничким напорима, још пре почетка орања, могу да се уговоре све предвиђене површине. На тај начин избегли би неугодности које на овом послу може да нам приреди пролеће. Поред тога, имајући уговорене површине пољопривредне службе задруга могу да сачине планове коришћења машина што ће свакако обезбедити њихову лакшу и економичнију употребу.

Ако се овако приступи послу онда до краја фебруара, ако и не пре, све наше задруге могу да имају уговорене површине за заједничку производњу. На тај начин обезбедиће се несметано извођење пролећних радова. И за то нема места «предаху». Док се поља одмарају под снегом активност земљорадничких задруга треба да постигне пун обим.

Н. С.

МОТЕЛ У СТУДЕНИЦИ?

Годинама су многобројни домаћи и страни туристи и излетници нагуштали Студеницу разочарани. Ово дивно излетничко место, окружено шумовитим планинским висовима, није могло да пружи сву потребну удобност гостима. Недостатак простора за смештај, који чини основну потешкоћу, при моравао је многе да одмор и забаву траже на другу страну. Осим тога, Студеница је бар до сада, још у поподневним часовима тонула у мрак, јер су високи планински врхови спречавали да сунчеви зраци допру до овог, уистину класичног, пуног свежине и жубора бистре речнице са пастрмкама и белчастим облацима.

Електричне светилке овде још нису затрепериле.

Ако се свему томе дода чињеница да је постојећи туристички дом, са врло малим капацитетом, неопремљен довољно, онда је савсим природно што је у плану радова Општине Ушће једно од најважнијих места заузело питање побољшања туристичких прилика у Студеници.

План изградње једног хотела постоји. Тиме би се питање смештаја у потпуности решило, тим пре што ће Општина ово познато туристичко излетиште снабдети и са камповима. За сада је још отворено питање инвеститора за објекат, јер његова вредност износи 29.000.000 динара. Очекује се да ће се ово питање ипак успешно решити. Како је планом предвиђено, мотел би, поред соба за проноћно, имао читав низ других просторија и налазио би се у најживописнијем пределу, чиме би излетници добили све оно што им је за одмор и забаву уистину и потребно.

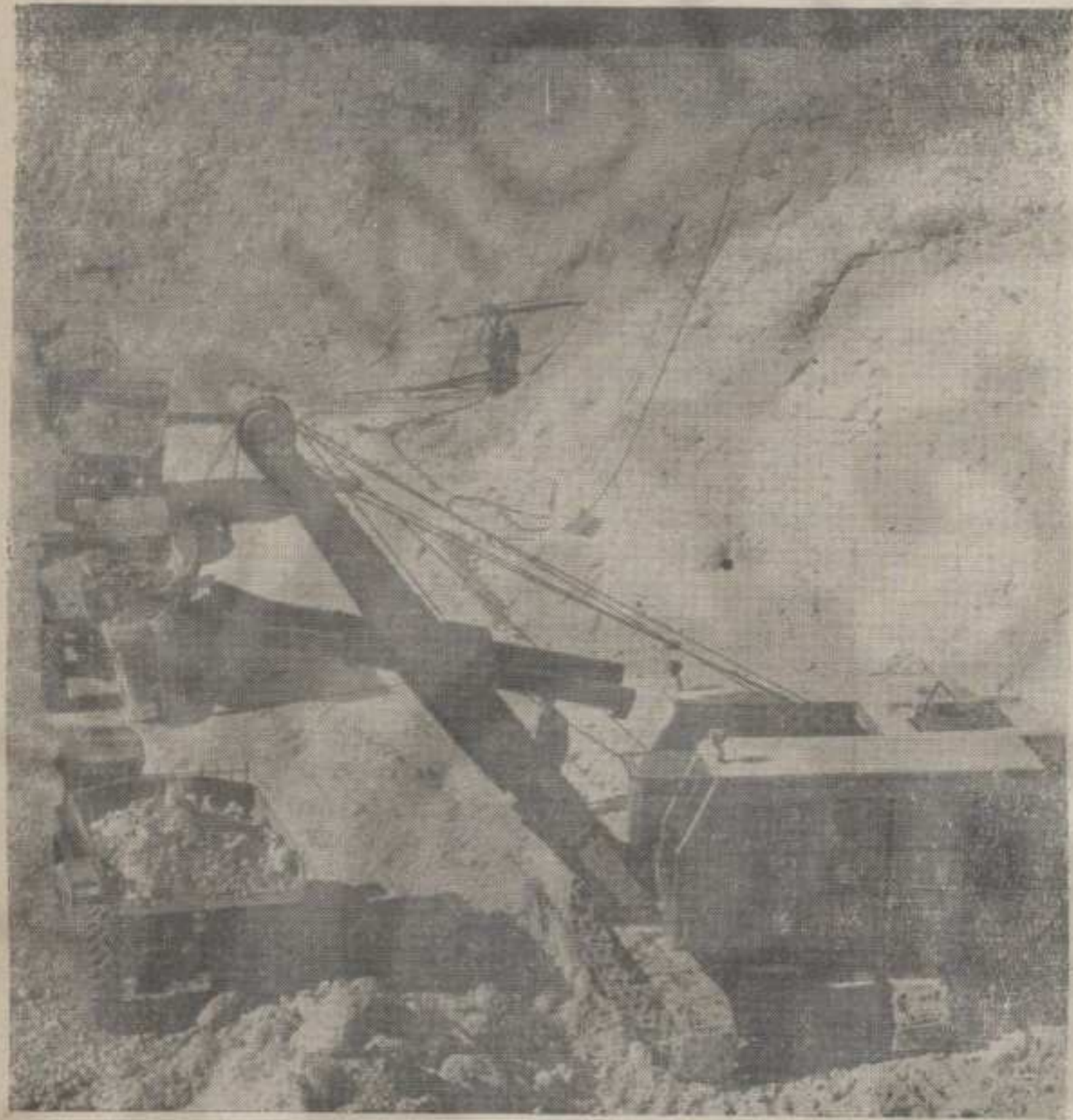
Планом даљег развоја туризма у овом карју, предвиђено је ускопо и пуштање у погон хидроцентрале на Студеници, која би снабдевала електричним осветљењем не само излетиште, већ и читав низ насеља у околини, у којима су домовима вековима употребљаване гасне светилке.

Тај подухват омогућиће и отварање малих вештачких језера, која би за посетиоце овог дела Ибарске клисуре претстављала посебну реткост.

Општина Ушће има намеру да из својих средстава набави један фрижидер за потребе угоститељства, што би претстављало знатну олакшицу угоститељским радницима.

Са свим овим новинама, које треба реализовати, Студеница би претстављала стварно излетиште и туристичко место, које нико не би могао да мимоиђе.

Д. Ђ.

Спајање земљорадничких задруга на територији Општине Краљево

Општинско веће и Веће произвођача на својим посебним седницама усвојили су одлуке Задружне скупштине и радног колектива Пољопривредног добра у Самаилима о припајању Пољопривредног добра Земљорадничкој задрузи у Самаилима.

Овим спајањем створена је једна економски јача пољопривредна организација са већим производним средствима и јачим стручним кадром од које се очекује да ће у потпуности извршити постављене задатке у циљу унапређења пољопривредне производње.

Такође су одобрене одлуке задружних скупштина земљорадничких задруга: Рибнице, Жиче и Матарушке Вање, као и пољопривредног добра «Напредак» и предузећа «Млекопродукт» о спајању у једну задругу која ће пословати под фирмом «Ибар» — Рибница.

По примеру ових задатака, такође су одобрене одлуке задружних скупштина из Толишнице и Богутовца о спајању у једну Земљорадничку задругу са седиштем у Богутовцу.

Досадашњи рад земљорадничких задруга није у потпуности задовољно. Када би у свом будућем раду оне постепено стварале огледала пољопривредна добра, базирала се на добра газдовања и подизале квалитет рада, омогућиле би да самостални пољопривредни произвођач увиди колики је економски значај и корист за нашу заједницу и појединца бити члан земљорадничке задуге.

Зато се очекује да ће се са овим спајањем формирати јаче пољопривредне организације, које би требале из основа да побољшају своје пословање. Њихов рад у будуће, свакако, треба оријентисати на унапређење пољопривредне производње које ће омогућити боље и квалитетније снабдевање тржишта.

Л. Ј.

ИЗ ОСНОВНОГ САВЕЗА ЗЕМЉОРАДНИЧКИХ ЗАДРУГА

ПОЉОПРИВРЕДНЕ ОРГАНИЗАЦИЈЕ ПРЕД НОВИМ ПРОИЗВОДНИМ ЗАДАЦИМА

Структура посела и савремени захтеви повећања производње, упућују на потребу ангажовања не само задружног апарата него и свим другим друштвено-политичким фактора у првом реду организација Савеза комуниста и Социјалистичког савеза. Само заједничким напорима и средствима које заједница све више улаже, може се постићи повећање заостаје пољопривредне производње. То ће се моћи да постигне сарадњом са индивидуалним произвођачима на принципу обостраног економског интереса.

Предузимање планско-привредних мера на принципу договора са индивидуалцем и евентуалне примене Закона о коришћењу земљишта, као и системом широким инвестиционим улагањима друштвених средстава, доприносиће бржем порасту производње.

Од задружних организација које располажу са 7.925 ха обрадиве земље и пашњака у социјалистичком сектору, може се очекивати да ће оне те своје поседе учинити огледним добрима у правом смислу. Од тога, колико оне повећају производност са својих орањих, са својих воћњака и пашњака, зависиће и успех на примењивању новина и на индивидуалним поседима коопераната. Задружна сетва, нове културе и све што на њих научни пољопривредни институти пронађу и провере, праву примену треба да нађе на задружним економијама. То и јесте најбољи начин за придобијање нових коопераната.

Нови Основни савез 33 обједињује рад 60 земљорадничких задруга, четири пољопривредна добра, два општа пословна и један сточарски савез. Задружне организације данас располажу са 73 трактора, 92 вршаће гарнитуре, 250 моторних и лећних прскалица и пет агрегата за наводњавање. Оне располажу и са другим прикључним машинама. Према новим инвестиционим програмима предвиђа се знатно повећање механизације.

Благодаречи овој опремежности задруга, примени агротехничких мера и новим вископриносним сортама пшенице и кукуруза, постигнуто је добро познато повећање приноса које је према ранијим утрошчено. Системима за наводњавање плодних поља поред Рашке, Ибра и Мораве, орањих ће се учинити далеко роднијим.

Знатни успеси постигнути су на пољу унапређења сточарства. Преко 4.500 крава је вештачки осемењено и 65.655 оваца меринозирано. Са инвестиционим улагањима и мрежом 15 ветеринарских станица, може се рачунати успешно извршење акционих програма који предвиђају у овој години набавку 23.360 грла расних оваца, крава и белих свиња. За успешније гајење стоке предвиђено је да се заснује 780 ха вештачких ливада, да се мелиорише 3.000 ха природних ливада и извр-

ши мелиорација 2.900 ха пашњака.

Озбиљни производни задаци налазе се пред задружним организацијама и на пољу унапређења воћарства. Не само асанација него и подизање нових плантажних воћњака, којима треба да се уне су нове сорте и замене старе, један је од најтежих задатака који се налазе пред задругама, обзиром на дугорочна обострана улагања. За подизање 560 ха плантажних воћњака према новом програму биће потребно да се уложи огромни напори. За предуговарања са индивидуалним произвођачима биће неопходна и помоћ друштвених организација у првом реду Социјалистичког савеза. Општи пословни савези већ су предузели неке практичне мере којима ће се потпомоћи спровођење мера на асанацији воћњака.

И.

ДА ЛИ ЈЕ СВЕ СПРЕМНО?

ДЕВОЈКЕ И МАШИНЕ

ПОДВИГ КРАЉЕВАЧКОГ ШОФЕРА

— МОМЧИЛО ВЕСЕЛИНОВИЋ ПРЕШАО КАМИОНОМ
„ПИОНИР“ 103.000 КИЛОМЕТРА БЕЗ ПОПРАВКЕ

Из Тутина, мале Општине, отишло је једнога дана четрдесет и неколико девојака на обучавање у Нови Пазар. После два месеца, оне су стале за машине. Четири машине, а једна девојка.

Четрдесет и неколико девојака тако су постале раднице. Оне и машине постале су први погон. Прва индустрија.

Погон је напредовао. Девојке — раднице су радиле. Машинае су по челе да их мењају. Оне су почеле да мењају средину и своје родитеље.

Наједном у Погону су закључили: У прошлом месецу производња је испуњена са 95 одсто.

— Где су узроци? — запитали су се сви. У Општинском комитету најпре.

— Старо се опире новим! — био је једини закључак.

У његовом опирању настале су приче. У причама је било свега. Неистине највише...

— Раднице се туку у Погону!
— Шеф Погона прогања и злоставља раднице!

У причама је било и претњи...
— Обрачунаћемо се са Шефом!
— Погон нам не треба!
— Нећемо такву индустрију!

Општински комитет и Управа Фабрике позвали су на разговор родитеље четрдесет и неколико девојака — радница.

— Другови родитељи! — тако им се најпре обратио Директор Фабрике.

— Друже Директоре? — запитали су родитељи.

— Прошлого месеца ми смо под бачили са производњом у овом Погону. — наставио је Директор — Наши производи одлазе на све континенте. И свуда је признат њихов квалитет...

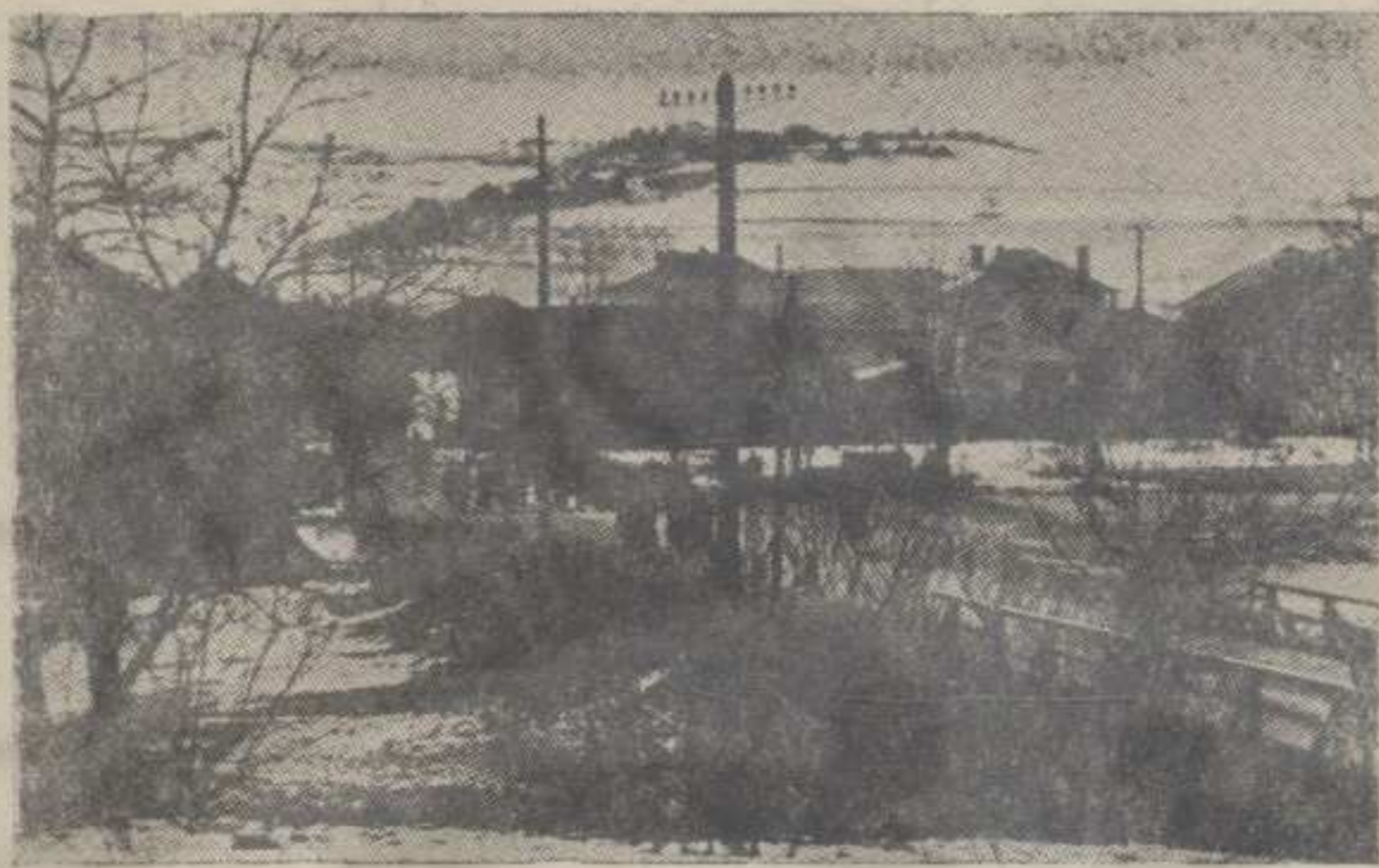
Родитељи су хутке слушали.

— Ми данас зарађујемо преко десет ипо милијарди динара. Милон осам стотина тридесет хиљада долара више од целокупног извоза памучног сектора...

Директор је даље причао о Погону — Фабрици, о њеним људима, о променама које она доноси.

— Нама је потребно извршење плана. Квалитетни производи. И вредне раднице. Нама је потребан рад. Ваше девојке умеју да раде. Али, неки од вас не схватају рад у Погону — Фабрици. Они измишљају приче, да се раднице туку. Они прете Шефу Погона. Они...

— Које претио нашем шефу Рамдану?

У Тутину, нашој општини, донета је одлука

— Ко?
— Његово име? — питали су у глас родитељи.

— Име је споредно. — одговорио је Директор. — Шеф Погона је комунист. Комунисти васпитавају. Они одговарају за своје поступке пред Савезом. Пред вама.

— За сто година ми нисмо забиљежили веће доброту. Довели смо прво електрику, а сада и Фабрику! — добацио је један од родитеља.

— Земља се не шири. Народ се шири. Његови прохтеви. Потребе. И радости. — умешао се у разговор неки члан Општинског комитета. — Фабрика је наша радост. Њу морамо да чувамо. Ако дођеш у Фабрику, припадаш њој и њеном раду...

— Наше девојке су још неукле.
— Њима су потребне радне навике, које ће да им мењају свест!

— И душу!
— У раду је потребно залагање!
— И дисциплина!

— Учите их да раде!
— Да живе!

— Ми смо за нашу Фабрику и рад у њој!

— Ко је онда претио Шефу Погона?

— Срамота!

— Ко је прогањао и злостављао раднице на послу?

— Нико!

— Ваше девојке воле рад у Фабрици!

— Наше девојке сада су први пут дознале за Фабрику!

Родитељи, чланови Општинског комитета и Директор тако су разговарали на свом првом заједничком састанку.

На крају су донели и одлуку: Родитељи ће сваког месеца бити обавештавани о раду и залагању својих кћери—радница.

Претњи више неће бити.

Одлуке су саопштене и девојкама — родитељима.

Фабрика — Погон потврдила је опет своје поверење.

Из Тутина, наше Општине, отишло је једнога дана четрдесет и неколико девојака на обучавање у Нови Пазар. После два месеца, оне су стале за машине.

Четири машине, а једна девојка. Девојке — раднице и машине постале су први погон. Прва индустрија у нашој Општини Тутин.

Машинае су почеле да мењају живот, да стварају радне навике. Да развијају производну свест.

Упарва Фабрике текстилних производа „Рашка“ из Новог Пазара, Општински комитет, четрдесет и неколико девојака и њихови родитељи донели су одлуку.

У Тутину, нашој Општини, све је данас мирно.

Девојке — раднице раде.

Родитељи су за рад. За машине. Са њима су сви.

У Тутину, нашој Општини, донета је одлука...

Мија М. САРИЋ

Родитељи: „Учите их да раде... да живе“

Разговор са Јованом Кричковићем, директором Гимназије у Краљеву, вођен је у атмосфери почетка другог полугодишта, онда када су ученици и ходници брукљали од веселих гласова средњешколаца, спремни да исправе грешке из првог полугодишта. „Проблема има доста, мада би могле и без њих“ — почео је своје излагање директор Кричковић, када се повео разговор о проблемима најстарије школе у граду. „Најпре, ученици првих разреда показали су далеко слабије успехе него њихови претходници, а то је довољно да се поквари и успех целе школе. Чини ми се да смо овога пута добили децу из основних школа у којима је неравномерно савладан потребан програм и да већина нема добру основу за рад у средњим школама. Док су се ранијих година бацала тежишта на кључне предмете — српскохрватски језик, математику и историју—овога пута је то изо-

НАШ НЕДЕЉНИ РАЗГОВОР

стало. Шта више приметили се да су многи ученици дошли са оценама које далеко прелазе оквири стварних знања. Тако је проценат одличних оцена из математике већи у односу на прошлу годину за 40 одсто, а полугодиште је показало да је то нереално, јер баш из математике има велики број ученика са слабијим оценама. Ако се овоме дода и чињеница да се у Гимназији ради по новом наставном програму, а да су ученици у основним школама радили по старим програмима, то је и разумљиво да тај раскорак има одраза у могућностима за прилагођавање и самом успеху. Тај момент је одлучивао да је скоро два месеца морало да прође у ра-

ЗАСЛУЖЕН ОДМОР

— Три радника Фабрике вагона одлазе у пензију

За који дан у кругу Фабрике вагона одржаће се једна мала и скромна свечаност. Чланови овога колектива оспростиће се од својих другова Собољевски, Тилофеја, Пековић Добросава и Миљшевић Саватија, који одлазе у пензију.

По одлуци Радничког савета сва тројица ће добити укусне поклоне као награду за 35-то годишњи рад. Један од њих, Миљшевић Саватија сматра се правим пиониром краљевачке фабрике јер је у њој од њеног оснивања, што представља реткост своје врсте.

ПРОБЛЕМА ИМА ДОСТА

ни у систем рада ове школе. По добром успеху нарочито се истичу ученици четвртх разреда. Чини ми се да свим овим потешкоћама иде у прилог чињеница да се многи ученици немарно односе према новоуведеним предметима, као што су музичко обрадовање, историја уметности, и техничко образовање, те и са те стране има доста потешкоћа. Иначе, овим стварима које су створиле мале проблеме, стоје на супрот позитивни примери — значајни успеси ученика четвртх разреда, рад кроз научне групе и секције и рад ђачког универзитета — завршио је са разговором директор Кричковић. Д.

је наједном застао, и као да се брани пропедио, да ту нема никаквих тајни.

— Радио сам само оно што је било потребно да се уради. Нема ту никаквих мудрости.

Међутим, његове колеге не мисле тако. Испричали су, како се Веселиновић не одваја од свог „Пионира“ и како сваки слободан тренутак посвећује њему.

Најзад и Момчило постаје говорљивији.

— Две ствари су ипак најважније. Потребно је редовно мењати уље и добро загревати мотор пре вожње. То млади возачи чес-

Момчило Веселиновић

то заборављају. Уосталом постоје упутства фабрике, како се одржавају возила и ако се возач њих придржава, возило мора да траје дуго.

Када је Момчило дошао на рад код Стотекса возио је неке трофејне олупине што су се квариле сваки час. Требало их је сваки час оправљати. Тако је научио да чува возило.

— Мука је то била, — прича Веселиновић.

Када је једног дана отишао у фабрику ТАМ да преузме новог „Пионира“, није могао да одвоји очи од њега. Први пут је сео за волан новог аутомобила, кога до тада нико још није возио и решио је да га чува. Од тада је Веселиновић са његовим „Пиониром“ прекрстарио читаву Југославију по најгорим путевима. Његов „Пионир“ није готово ни „видео“ асвалта, како каже Момчило, па ипак могао би да пређе још најмање 20.000 километара без поправке. Само он не мисли више да га вози. Послаће га на генералну поправку, а онда опет — можда још 100 хиљада.

— И још нешто.

Веселиновић још никада није учинио ни најмањи саобраћајни прекршај. Он са подједнаком пажњом чува свог „Пионира“ и без бедност саобраћаја.

Па ипак и њему се једном приликом десила мала незгода, за коју он није био крив. Па ипак била је то незгода. За Момчила, чак веома трагична.

Док је једног дана возио свој камцион од железничке станице, налетео је на њега јдан мотоциклиста из споредне улице и главом му изломио дрвену канату на каросерији. Мотоциклиста је срећом остао неповређен, али лепа зелена каната на његовом „Пиониру“ била изломљена. Кажу да је Момчило неколико дана био, готово, болестан. Једва су га колеге убедили да се после извршене поправке ништа не примећује на канати.

Када смо пошли кући, Момчило је остао разгледајући једва приметну огреботину на крилу, коју су му радници направили утоварајући сандук.

М. М А Р И Ћ

УЗГРЕД ЗАБЕЛЕЖЕНО

КАД ИНСПЕКТОР СЛЕГНЕ РАМЕНИМА

Грађанка М. Ј. гуњајући и нешто љутито излазила је из градске тржнице у којој је било неколико месарница једног истог предузећа.

— Када ће једном доћи крај бурдџијама и мурдардуку — питала се жена скоро за себе.

Да нисам познавао ову грађанку као коректну и објективну, помислио бих, да се ради о каквом цензурисању или можда о критичарству, каквом смо по неки пут склонили.

— Како да се ми потрошачи не љутимо? Погледајте молим вас!

На дну торбице од поливинила показала је новчаницу и ситнину сву умашћену и млевеним месом упрљану.

— У реду је што се месо приликом сечења мора додирнути рукама, мада би наши месари били дужни да мало више воде рачуна о хигијени. Али, несхватљиво ми је, зашто се онако шакама млевено месо одваја са посуда, одмерава, и и необрисаним рукама хватају новчанице и враћа кукур?

— Лепо сам се обратила месару: Зар не бисте могли некако културније да нас услужите? Најобичнији нож или кашиком могло би се месо одвајати и размеравати. Па онда, такав начин мањшења хартије прстија и шаком?

— Куваћете га госпоно. Не берите бригу. Не бојте се. Здрав сам као дрен.

— Добро. Куваћу месо, али нећу и новчанице и ову умашћену ситнину. И шта ће бити од ових новчаница? Јадала се због тога грађанка.

Успут смо разговарали још о које чему. Поменула је могућност, да се за све те месарнице, када су скоро једна поред друге, уклапају преко једне регистар касе. Жена у чијој су торбици биле умашћене новчанице застала је.

— Да. Али тада не би било оно: Може ли за банку више? А после тога..

Остала је недоречена мисао..

— На крају грађанка је испричала, како јој је једном приликом месар увио мозак у некакву новинску хартију. Зоог онаквог начина одвајања млевеног меса рукама и мањшење новчаница, каже, да се обратила санитарном инспектору.

— Па?

— Шта мислите да ми је одговорио? Кроз уста санитарног инспектора говорио је онај исти месар. И он ме је убеђивао да се кувањем зарадне клице уништавају.

Занимало ме мишљење санитарног инспектора о могућностима преносења заразних клица путем овако упрљаних новчаница и ситнина.

— Да и мене је то исто интересовало. Али инспектор ми ништа није одговорио. Само је слегло раменима.

САСТАНАК ПРЕТСТАВНИКА ШКОЛСКИХ ОДБОРА СО ПОДРУЧЈА КРАЉЕВАЧКЕ ОПШТИНЕ

У Краљеву је одржан састанак претставника 36 школских одбора у којима је обухваћено преко 350 грађана са подручја краљевачке општине. После реферата Шефра просветног отсека Милице Вабић о насталим задацима школских одбора, и после дискусије учесника, на састанку је донесен низ одлука за даљи рад у школама, као и веће ангажовање ђачких родитеља у решавању свих школских питања, а нарочито на изградњи станбених објеката и набавци опреме за школске радионице.

К.

ФИЛМОВИ КОЈЕ ГЛЕДАМО

„ДАНГУБЕ“

ИТАЛИЈАНСКИ ФИЛМ У РЕЖИЈИ ФЕДЕРИКА ФЕЛИНИЈА

Ових дана поново смо се срели са Федериком Фелинијем, једним од најнапреднијих италијанских режисера и његовим филмом „Дангубе“.

Као и до сада Фелини се и овога пута обратио италијанској средини и веома занимљивој теми дангубе. Његов филмски третман више је у потсмешљивим наговештајима и благој сатири, него у одлучној осуди. Фелини нам је проблем дангубе дао, као после дичу нерада и досаде из које проистичу многи пороци. У том поступку њега су више занимале ситуације његових јунака, него дубља његова психолошка анализа и решење овог проблема. Поуке које добијају његови ликови поседују неминовност буржоаске

средине и осуство неког радикалнијег решења.

Федерико Фелини, као филмски уметник, показао је свој таленат, који је овога пута гравитирао више око уметничке реализације разних ситуација, него креација ликова.

У глумачкој екипи Фелини није имао велика филмска имена. Уметничка остварења пружена су скромно и суздржано.

Камера у овом филму била је статична, а музика недовољно функционална у уметничком изразу.

Филм „Дангубе“ Федерика Фелинија мала је оптужба великог проблема, који не осуђује, већ само скреће пажњу.

М.

У СЛИЦИ И РЕЧИ

Саветовање просветних радника општине Тутин

У Тутину је прошлог четвртка и петка одржано саветовање просветних радника са територије целе општине. Циљ овог саветовања било је упознавање просветних радника са неким питањима новог наставног плана и програма у условима рада основних школа Општине.

У току саветовања одржана су предавања: Садржај дана слободних активности у прва два разреда основне школе, Методи и начини побољшања дисциплине. Про-

блеми оцењивања ученика и Улога просветних радника у демократизацији друштвеног живота Општине. Предавања су држали: Ми лорад Ђурић и Радослав Војовић, просветни инспектор, Вукан Голубовић, професор и Мехо Бачевац, референт Савета за просвету и културу.

Саветовање је организовало Удружење просветних радника Општине Тутин и Савет за просвету и културу.

Генерација за генерацијом: никад уморни

ПРЕД РАДНЕ АКЦИЈЕ ОМЛАДИНЕ

СВАКЕ ГОДИНЕ СВЕ ВИШЕ И ВИШЕ ГРАДИТЕЉА

Југославија, релативно мала земља на географској карти, позната је свим народима света као поприште рада и борбе за своју самосталност и економску независност, у чему сви њени народи, здружени заједничким снагама извлаче своју земљу из економске заосталости и примитивизма и доведе је у ред развијених индустријских земаља.

Ово је постигнуто мобилизацијом свих расположивих снага, свих политичких, привредних и друштвених фактора, органа и организација, који су здруженим снагама градили ново дело.

Из године у годину, омладина наше земље све више прима задатке на себе у социјалистичкој изградњи.

Сваке године, после Другог светског рата, нижу се победе и успеси наше омладине. Сваке године омладина предаје на употребу својој заједници завршене велике објекте који су важан чинилац економског јачања земље.

Омладина је било, и сада је, да узима најтеже објекте да их изгради, велика част. Тешко је али младост то мало осећа јер је у њој велики дух патриотизма и неисцрпна енергија.

Генерација за генерацијом се смењује. Некад малишани, који су трчкарали поред бригада, које су одлазиле или се враћале са великих радилишта, данас се спремају да замене своје старије другове и да и они узму учешћа на овим великим радилиштима. Потребне заједнице расту, па је улога младих градитеља тиме још већа и часнија.

Нема човека, који је окусио „хлеб градитеља“, а да му срце од узбуђења не заигра, када види бригаде како одлазе на свој радни задатак или се враћају ведри, весели и пуни топлине, срећни што су тај задатак савесно извршили.

Песма, жагор, неисцрпна енергија младости, која не зна за умор, повраћа сећање старијих другова о њиховим бригадама и њиховим успесима. Они почињу да претресају по својим успоменама. Нижу се утисци из Босне, Хрватске, Словеније, Македоније, Црне Горе, Србије итд. са свих радилишта.

Све братске републике су виделе ову младост, која заједничким снагама целе омладине Југославије, гради нешто ново. Сваке године све више нових објеката и све више градитеља.

Република, сваке године, за свој рођендан прима поклоне од омладине. Ти поколони су различити. Појединци су дуги преко стотине километара. Има их високих и великих. Различитих форми и облика.

И сви би ми желели да ових поклона буде што више. Да наша Република (ФНРЈ) — мала географски, али велика по својим људима и делима — буде богатија а ми у њој срећнији.

Омладину нашег среза красе сви облици правог градитеља. Није било радне битке где се није чуо глас Краљевчана.

За њих зна: Спачва, Врандукт, Љескове Воде, Маврово, Јабланица, Никшић—Титоград, Светозарево, Магнохром, Севојно, Нови Београд, Аутопут, и многи други задаци. Свауда су Краљевчани били достојни свог имена и потпуно оправдавали поверење свога места.

Када се, данас, учесници акција састану, и почну да причају нешто из свакодневног живота, најдраже им је да поразговарају о

радним бригадама. О ономе што се не може заборавити. Пред очима се ређају ликови другова, са свих „попришта“. Они су били у разним бригадама: сеоским, студентским или средњешколским. Али, им се чини да је њихов рад био најбољи. Бригада најбоља и сви у њој бољи од бољег. — Све бригаде су биле и биће најбоље — нема их да нису добре.

Већ почетком марта поново ће младост да заузме своја места и улоге. Нове обавезе и нова стваралаштва.

Наш срез у овој години даје седам бригада са око 1.000 учесника. А они ће Републици за следећи рођендан, у заједници са целом омладином Југославије, дати нови дар — леп, широк и многи дуг ауто-пут.

М. ИЛИЋ

Друшћвена хроника

Шериф или наставник

Познајем га из неколико случајних сусрета на улици. Декоративан је преко сваке мере: носи црне сомотске звоно—панталоне, тамну мајицу са једва видљивим пругама, Шарену мараму око врата и још доста појединости, које можда и неби сметале једном младом човеку, да није васпитач наших најмлађих. Осим тога он има и својих других страсти: воли фудбалску славу и авантуре.

Покушавао сам да замислим третман сахране једног дечака—ученика, кога је цела варошица волела и наставника са флостером на глави, од туче која се одигра баш те ноћи када је ученик издисао.

Он је био његов наставник и васпитач. Дошао је на погреб. Сигурно да су погледи многих ученика те тужне поворке били усмерени у њега, јер место је мало и сви су већ знали доста о веселој и свучи из претходне ноћи.

Деци често причамо о скромности, уредности, о томе како треба да се понашају на сваком месту све то поред обимног школског програма и увек узимамо примере из наше најближе околине. Најчешће смо и сами примери. Деца нас подражавају, и ми смо поносни на такав свој успех.

Младић о коме је реч нешто је друго. Он је ексцентричан—а треба да говори о скромности, он учествује у нередима—а треба да говори својим ученицима о дружељубљу, он је фудбалска звезда која тражи већи клуб и новаца—а треба малим спортистима да говори о љубави према клубу и спортом моралу.

Једнога дана дечаки ће да причају, ако то већ и не чине: нашег наставника је судија за прекршаје казнио због туче, наш ће наставник отићи у друго место да игра фудбал јер му добро плаћају ко ће нам од сада предавати физкултуру и биологију?

Све ће се можда тако догодити јер је место мало и све се брзо сазна.

КУЛТУРНИ ЖИВОТ

САСТАНАК ВЕЋА КПЗ ОПШТИНЕ КРАЉЕВО

У марту фестивал уметничких достигнућа

— изабран Управни одбор Аматерског позоришта

Припреме за Општински фестивал, који ће се одржати у времену од 12 до 20 марта, улазе у завршну фазу. Многа друштва са територије Општине Краљево већ су најавила своје учешће на смотри, која треба да представља стварну манифестацију уметничких достигнућа.

СЛАБА КУЛТУРНА АКТИВНОСТ У РОЂЕВИЋИМА

Ове године становници Рођевића још нису имали прилике да посматрају неку позоришну претставу иако је овдешња публика одувек била пријатељски расположена према драми или комедији. Шта више Б. Нушић и Ј. Стерија Поповић спадају у ред комедиографа о којима се овде доста зна и чија су дела доста пута извођена. Осим тога и читаоница са око 2.500 књига и радио пријемником налази у лошем стању. Управо, све је то препуштено само себи, иако је до недавно све било у знаку интензивне културне активности.

Тек у последње време, ангажовањем Д. Марковића, културни живот се померио са мртве тачке. Он је са омладинцима спремио две једночинке и дао неколико претстава. Том приликом биле су организоване и лутрије које су донеле приходе од око 50.000 динара. Сав тај новац намењен за електрификацију Рођевића.

Ј. Ћ.

Како је предвиђено, на Фестивалу ће бити заступљена драма, вокална и инструментална музика, музика солистичких и хорских извођача, рецитација и фолклор. Обзиром да постоје жеље да се друштва појаве са више драма или других тачака, то ће екипа Општинске културно-просветне заједнице обићи до 15 фебруара сва друштва и помоћи им у одабирању програма, који између осталог треба да има и уметничку вредност. Још није утврђен програм Фестивала, али се зна да ће се он одржати у дворани Аматерског позоришта и да ће вечери бити намењене појединим врстама уметничке делатности.

Питање рада Народнег универзитета одвијаће се убудуће преко катедра. Предвиђено је да ради катедра за актуелне догађаје, затим

здравствена, педагошка, економска и омладинска катедра, на којима би држали предавања предавачи из актива предавача. Осим тога предвиђено је да универзитет своју активност прошири и на Врбу, Лаћевце и Самаила, где би се држала предавања из ових области за које људи из тих крајева имају највише интереса.

Да би се рад Аматерског позоришта у будуће одвијао под бољим условима, Веће општинске културно-просветне заједнице именовало је нови управни одбор Позоришта у који су поред позоришних радника ушли и други јавни и културни радници који познају проблематику позоришта и чија ће сарадња донети користи овој најзначајнијој културној институцији не само у граду већ и у читавом срезу.

Тутин без културно просветних друштава

У Тутину се већ дуже времена осећа већа потреба за културно-просветном и уметничком делатношћу. У самом месту налази се 23 просветна радника, који до сада нису предузимали да се оснује културно-просветно друштво, мада постоје могућности за његову делатност.

На територији ове Општине ра-

није је радило повремено шест културно-просветних друштава. Ниједно од ових друштава није досад пријавило своју делатност Културно-просветној заједници Општине. По овим друштвима најактивније су биле драмске и фолклорне секције, као и секције народних песама и народне музике. У раду ових друштава било је ангажовано око 80 отсто просветних радника.

Прошле године у Тутину била је смотра културно-просветне и уметничке активности која није постигла веће успехе, како по масовности тако и по квалитету. У току ове недеље Културно-просветна заједница Општине већ предузима неке мере за стварање културно-просветних друштава. Ова смотра требало би да се одржи на пролеће. По свој прилици, она ће бити везана за прославу Дана младости или Дана омладинских радних бригада. На смотри ће том приликом наступити четири до пет културно-просветних друштава.

Највећа активност културно-просветног рада је развијена по основним школама и у Радничком универзитету, који усмерава и организује културно-просветни и забавни живот на територији ове Општине. М.

Ј. К.

Неискоришћен капацитет

Туристички дом Сопоћани налази се недалеко од Новог Пазара. На надморској висини 740 метара, он лежи на оградима планине Пештера. Недалеко од Дома је манастир Сопоћани, задужбина Уроша Немањића сазида 1262 године, као и врело реке Рашке и пећина у којој је сазида брана електране »Рас«.

Дом располаже са десет соба. Поред њега се налази депањанс са пет соба. Унутрашњи уређај Дома у стилу је Рашке државе са

намештајем у дуборезу и украсима од гвожђа.

Преко зиме Дом посећују највише пролазници. Преко лета наилазе повремено веће и мање групе. Ниједно предузеће са територије нашег Среза није се у протеклој години постарало да обезбеди одмор за своје раднике и службенике. Чак није било ни интересовања, тако да постоји могућност, да ће у току и ове године његови капацитети остати недовољно искоришћени.

МОНАСТИР СОПОЋАНИ

БОРКО ЛАЗЕВСКИ: ФРЕСКА О НАРОДНООСЛОБОДИЛАЧКОЈ БОРБИ — фрагмент 1953—1959

РЕДАК ПОДВИГ

За њима су остале ископане раке

Фебруара 1942 године извршен је пробој Нишког логора. Око 160 голоручких бивших партизана кидисали су на оружје и жице. Око четрдесетак је остало по двојици и на жицама. Преостали су се дохватили слободом. Међу логорашима у Нишком логору био је приличан број људи из Ибарске Долине. Поводом годишњице овог смелог подвига доносимо детаљ о пробоју по сећању Јарослава Гвозденовића, директора Штампарије из Рашке, који је био учесник пробоја.

— Напред, другови!

Двориште одјекну снажно. И догоди се нешто невероватно. Искрљепани и изгладнели људи, болесни и измучени, који су мирно по кругу шетали, усталисаше се, ускомешаше и из безумљено насрнуше на немачке стражаре. Немци засташе изненађени, збуњени, уплашени. Пред кипом гомилом устукнуше ка згради и кухињи. Само што даље од прстију оцајника!

— Напред, другови! Ураааа!...

Људска лава од живих тела похрли ка капији. Појединачне препреке у дворишту су смрвљене. Немачки стражар лежи згажен, с лицем набијеним у снег. Све се усковитало у један напор воље и снаге. Срушити капију! Иза ње пуца широко поље. Оно мами, зове. К њему се трчи да се нађе већ изгубљени живот.

Нема више појединачна. Сазнање, да се већ копају раке збило их је у крдо, које нико не може да раздвоји.

Тренутна збуњеност немачких стражара нестала је са првим корацима. Они су се тргли и прибегли. Из зграде се јавише пуцњи. Митраљез са торња бесно урликну. Цев сасу вреле снопове право у груди. Из чврсто збијене гомиле одјекнуше први крикови смрти.

Између гомиле и капије митраљез подиже ватрени зид смрти.

Даље се не може! Пут ка капији је препречен.

— На жице, другови! — крикну неко.

— На жице! — прихвати гомила.

Ношена поклицима, шибана ватреним рафалима, газећи мртве и рањене, гомила се сруши иза зграде. Мало простора. Зид жуте зградурина и висока бодљикава жица. Митраљез са торња је немощан. Зидови зграде штите. Пушко митраљез из кухиње удара оштро по гомили.

И неочекивано, када је изгледало, да ће пушкомитраљез задржати људе од зида зграде одлепи се једна прилика и журну у правцу кухиње. Руке дигосе цев у вис. Два снажна покрета и пушко митраљез занеме.

Бомбе запраштеше из зграде. Висока најезена ограда, мучни сплетови жица, као да расту. Беже у вис. Пониру у прве таласе ноћи.

— На жице, другови!

И људи кренуше. Бодље парају кожу, кидају месо, болови разносе тело. Али неки су већ прешли. Замичу пољем. Јуре ка слободи. То даје нову снагу. Покреће људе. Носи их.

— На жице, другови!

Код угла гужва. Гомила људи снажно је притискивала жице. Они напред, до самих жица, лудо се деру, бодље парају месо. Ипак, притисак расте. Туда води пут ка слободи. И људи су глуми за бол. Наваљају на жицу.

Најзад, ограда попусти. Логорашци, смотани у клупко, насрнуше. Пред њима пуче белина натопљена првим мраком.

Један по један замицали су пољем. Немци су скинули са торња митраљез. Из дворишта он бљује ватру. Али, широко поље, срушене жице и мрак који језди са свих страна смањује његову моћ.

Само што даље од бодљикаве жице. У мрак, у ноћ, у слободу, у живот за ким су остале ископане раке.

Н. С.

НОВИНЕ У РАДУ ГИМНАЗИЈА

Школска 1959/60 година донела је пуно новости у раду наших гимназија. Поред примене новог плана и програма у — I-разреду гимназије и начина полагања завршног испита — ВТИ, у другом полугодшту ове школске године потребно је извршити припреме за одређене ученике — I-разреда и помоћи им у одабирању смера даљег школовања према својим способностима и наклоностима. Реформа школства, поред многих наставних, унела је у гимназијску наставу — после завршеног — I-разреда — школовање у два различита смера — друштвено језички и природно — математичко — физички.

За ученика — I-разреда, настало полугодиште је период времена у коме он уз помоћ својих наставника, родитеља и других фактора, мора донети важну одлуку у одређеном смеру у коме ће наставити своје школовање у гимназији. Одређено за одређени смер после завршеног првог разреда, постаје за ученика пресудно у настављању школовања — у школама вишег степена.

Да би се наши ученици правилно оријентисали за даље школовање у гимназији, неопходна је уска сарадња између ученика, наставника, родитеља па и других фактора. Ова сарадња је потребна, јер уочени разни моменти напред поменутих фактора, у многоме ће помоћи ученику да пође путем изучавања оног — зашто има највише способности и наклоности.

Наклоност ученика за даље школовање, треба тражити, не само у савлађивању програма и осећању веће љубави за неку научну област, него у реализовању извесних момената из својих наклоности у разним ваншколским активностима.

Гимназија у Краљеву је у том правцу већ почела да ради. После одржаних састанака Наставничког већа, ових дана, одржаће се и родитељски састанци, на којима ће се родитељи детаљно упознати са прописима, као и озбиљношћу одлука, које учесници до краја ове године треба да донесу. Затим родитељи ће се упознати са различито замашним разликама у на-

ставном програму појединих смерова.

Да би родитељи били о свему и на време обавештени, потребно је да што више посећују школу и долазе у блиски контакт са наставницима. Заједничке сарадње наставника и родитеља и заједничко уочавање наклоности ученика, по моћи ће правилније одабирање смера.

Разредне старешине уз помоћ осталих наставника водиће евиденцију о уочавању наклоности сваког ученика и са родитељима помоћи да усмере ученике у одређеном правцу.

Ј. К.

Да ли знајте?

Како је пронађена и у чему је значај Матарушке Бање?

Матарушка Бања је млада бања и по своме имену и по значају као лечилиште. У тринаестом веку предео данашње Матарушке Бање назива се Чарна Река у повољу Стевана Првовенчаног да тој манастиру Јоци. Черна Река — добило је предео име по првом кориту матарушке речнице у којем кориту се вадио лимит путем површинских копова. Назив Матаруге је прастаро име настало мешавином — контаминацијом речи праслановника Балкана са језиком досељених народа на Балкан. Помину се у 14 веку имена Матаруге и Матаронге у Албанији, Црној Гори, Херцеговини и Сплиту. Черна река назива је Матаруге пре Првог Устанка (1804 год.) по неким досељеницима са презименом Матаруге, а Матарушка Бања добила је назив, тек када је проглашена за лечилиште 13 јула 1899 године.

ПРОНАЛАЗАК МАТАРУШКЕ БАЊЕ. Ову бању нису открили дакле свиње, као што је случај са Соко Бањом или реуматични коњ као што се прича у народном предању, већ је Матаруге као бању открио краљевачки порезник М. Веснић. Било је то године 1898, када су дуготрајне кишце изазвале надолажење Ибра, који је катастрофално поплавио предео од Матаруга до Камичоре, а Морава упропастила Врбу. Сељаци из Матаруга поднели су молбу Пореској управи у Краљеву, да им се отпусти порез, јер им је Ибар уништио све усеве на њивама. Упућен је порезник Милутин Веснић да прегледа усеве. Веснић је прихватио да у данашњој Бањи остале су после поплаве многе дубоке баре, са водом белом као млеко и да цело крај смрди на сумпор. Неколико Краљевчана кренуло је у Матаруге на челу са среским лекаром др. Димитријем Антићем, протом Саватијем Божићем и другима и утврдили да је вода топла сумпорача. Др. Антић је упутио једну боцу воде у Београд др. Марку Леку, који је хемиским анализама утврдио, да је вода у Матаругама сумпоровито-алкална кисела хомеотерма и хипертерма, јер је топлија од људског организма. Нарочито је важно да се у једном литру ове воде налази натријум хлорида 111 милиграма, оксид калцијума 43 милиграма, оксид магнезијума 77 милиграма, угљене киселине 250 м. грама. Даље је нађено у овој води: жељезни оксид, алуминијев оксид, силицијумски оксид, силицијумски-кремени оксид и хидрокарбонат. Др. Антић, према искуству о лековитости сличних бања у свету, указао је које би болести оваква бања могла да лечи, као: на првом месту хронична и акутна оболења зглобова, разна оболења костију, мишића, везивног ткива, коже, стомака и црева, нека оболења полних органа, артерија и вена, нека оболења нерава, и хронична тровања отровним металима оловом, живом, арсеном и бизмутом и сл. Ове је индикације кроз дугу лекарску праксу проверио и знатно проширио и спецификовао угледни бањски лекар др. Драг. Гвозденовић.

шао кући излечен од реуматизма. Др. Антић, прота Божић и други грађани дали су предлог срезу и Министарству народног здравља, да се Бања уреди, али сви нису прихватили. Године 1890 удружише се десет Краљевчана (Божић, Богвад, Буњак и други) са почетним капиталом од 30.000 динара и направиле два дрвена купатила, са одељењем за мушкарце и жене и једно за рањаве. Направљен је баштовански долап за избацивање загађене воде из базена, неколико барака за становање. Године 1890, 13 јула, упућен је путем штампе позив болесницима целе земље да дођу на лечење. Већ првог лета 1890 године толико је било болесника на лечењу, да се прве године исплатио цео уложени капитал у Бању.

После годину дана рада указала се сва рентабилност, тако да 1891 године основано Прво акционарско друштво за уређење и унапређење Бање под именом »Акционарска жичка задруга«, са почетним капиталом од једног милиона динара. Председник је био Сима Томић. Набавили су првкупку уместо долапа за извлачење воде, сазидали су зграду купатила, подигли неколико вила и набавили електричну динаму за осветљење. Прилив гостију и прихода били су одлични. Године 1907 изби спор међу акционарима: да ли да се профити употребе за унапређење бање или уложе у банку за кредитирање трговаца? По овом питању друштво се распало и основано је ново акционарско друштво под именом »Акционарско друштво Матарушка Бања«, са капиталом од два милиона динара. Краљевчани су откупили 900 акција по 500 динара, а 1.100 акција купила је Београдска трговачка банка. Председник је био прота Саватије Божић. Ускоро је кредитни завод Краљева откупио све акције од Београдске трговачке банке. Нова управа осигурала је обалу Ибра, направила десет када, дозидали зграду купатила, направила електричну централу на хумур, ископала бунар број 1, а 1923 године бунар број 2, тако су акционари држали бању до 1945 године када је национализована. Бања је сада уређена врло лепо, али је уска, те претстоји нужно проширење, увела је зимско лечење, има специјализоване лекаре — бањеологе, предвиђено је у перспективи да јој капацитет лечења буде 600 болесника. Време ће показати да би требало рачунати и са 20.000 болесника; постепено заменити неугодне и нехигијенске станове конфорним становима, у које предвидети, безусловно, купатила да би се растеретило централно купатило које ни сада не задовољава.

Вода Матаруга има просечно 40 степени Ц, долази из дубине око 1.320 метара, има је довољно, али ради топлоте и количине минерала воде потребно је више нових и дубљих каптажа. По својој лековитости Матарушка Бања стиче све више интернационални углед. Литература: Др. Гвозденовић: »Матарушка Бања«; причање прота Саватије Божића.

М. С. ЈОВИЋ

Испрвка: у прошлом чланку треба да пише »посланик Карабиберовић«, а не Карађорђевић. И »послобођењу Краљева 1944 године« а не 1941 године.

МАЛЕ ШАЛЕ

ЈОШ И ТО

— Дакле стална главобоља, болови у леђима, реуматични напади. А колико вам је година, госпођо?

— Тридесет, господине докторе. — Хм! — учини лекар. — Поред свега тога, још и слабо памћење.

ГЛАВНИ ЗАДАТАК

— Да ли вам је већ речено шта треба да радите? — пита директор новог службеника.

— Да, друже директоре. Сад, засад, мој главни посао је да будим главног књиговођу кад ви наиђете.

РАЗЛОГ

— Чуо сам да се у вашем граду растурио Клуб нежења. Зашто? — Зато што су се сви толико задужили да су морали да се ожене.

ПРЕДОСТРОЖНОСТ

— То је немогуће, — рече режисер глумцу — с тако дубоким деколтеом, ви не можете наступити. Кад вам партнер у главној сцени буде рекао: »Амелија, ви нешто кријете од мене«, публика ће заурлати од смеха...

ИЗГУБЉЕНО—НАЂЕНО

Један путник заборавио је у трамвају управо купљену боцу коњака. После сат времена оде у управу трамваја да пита, није ли један кондуктер предао његову боцу коњака.

— То није, — рекоше му — али је предат као нађена ствар онај човек који је нашао вашу боцу.

СТРПЉЕЊЕ

Продавао сељак мед на пијаци, па како која муштерија наиђе пре него што пита пошто је она захвати прстом из тегла, лизне па пита:

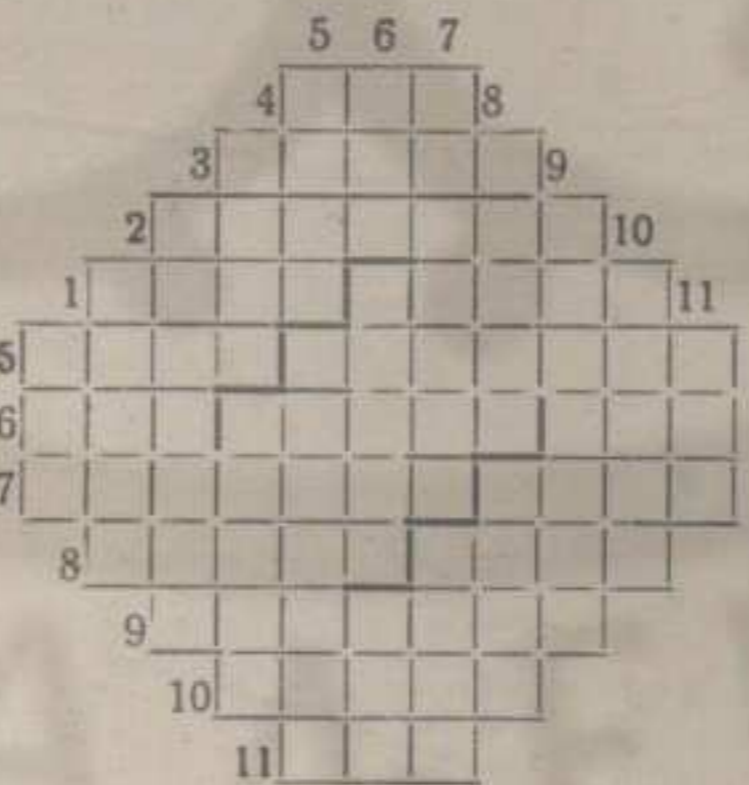
— Пошто чича мед?

Сељак у прво време је одговарао љубазно, а после када су муштерије и даље наставиле са пробањем, он је одговорио већ мрзо вољније. На крају, кад је тегла с медом била прилично начета, на ње једна муштерија и упита:

— Пошто чича мед?

— Ама лизни, па иди.

Ето пошто је! — дочека га чича.

ВОДОРАВНО: 1) безалкохолно пиће — врста јела; 2) картагински војсковођа; 3) наша планина; 4) млечни производ; 5) подводно аутоматско оружје — келнер; 6) те лефонски позив — начињен од ла на-славни француски књижевник; 7) ходић — свеска за цртање; 8) врста крзна — пристаниште у Северној Африци; 9) сталан; 10) дво рац (тур.) 11) врста јелена.

УСПРАВНО: 1) индустријска биљка; 2) велики житни магацин; 3) зарада; 4) санитарни уређај — ма тематички термин; 5) река у Француској — вођа завере у Вандеји против Наполеона; 6) Језеро у Северној Америци — провалија — коло; 7) јеврејски свештеник — врста житарица; 8) врста ваздушног превозног средства — творац азбуке за слепе; 9) није стабилан; 10) железничка кола; 11) термин.

7 дана у Срезу

КРАЉЕВО

ТУТИН

БИОСКОПИ

БИОСКОП »Б. ЧУКИЋ«

»СУТЈЕСКА«

од 12—14 »Река без повратка« — амер. колор синемаскоп од 15—17 »Два признања« — мађарски од 16—18 »Поноћни љубавници« — француски

13 и 14—П »Док си ти самном« — немачки 17 и 18—П »Прича о шумском великану« — амерички колор

ВОЗОВИ

Из Краљева за Београд: 4,02 брзи; 6,06 пут.; 11,35 убрз.; 17,48 експрес; 23,13 путнички.

Из Краљева за Скопље: 1,28 пут.; 1,47 брзи; 7,33 путнички; 11,37 експрес; 15,08 пут.; 22,28 путнички

Из Краљева за Сталах: 6,23; 10,04; 15,15 сви пут.

Из Краљева за Чачак: 4,30; 11,45; 15,30; 16,50 и 22,16 сви путнички

»НОВИЦА ЈОЛИЋ«

од 12—14 »Афера Маурицијус« — француски

АМАТЕРСКО ПОЗОРИШТЕ

12—П »Две сестре« — затворена претстава 18—П »Две сестре« — претстава за грађанство. Почетак у 19,30 час.

НОВИ ПАЗАР

БИОСКОП

»ЦРВЕНА ЗВЕЗДА«

од 12—14 »Аревидерчи Рома« — итал. амер. у техниколору 15—П »Нас двоје« — мексикански 16—18 »Један живот« — франц. у техниколору 10—П »Трагички« — амерички у техниколору

Из Рашке за Краљево: 2,38 брзи; 3,55 пут.; 10,39 пут.; 15,47 пут.; 21,21 пут.

Из Рашке за Скопље: 0,28 пут.; 3,24 брзи; 3,57 путнички; 9,24 пут.; 17,12 пут.

Из В. Бање за Краљево: 4,58 лок.; 6,29; 10,40; 16,56 сви путнички

Из В. Бање за Сталах: 7,03; 10,42 и 15,53 сви пут.

РАШКА

БИОСКОП »РАШКА«

12—П »То је време убојица« — франц. 13 и 14—П »Чаробњак из Оза« — амер. колор 16 и 17—П »Људи торпе педа« — јапански 18 и 19—П »20 хиљада миља под морем« — амерички сенемаскоп у боји

АУТОВУСИ

Из Краљева за В. Бању: 8,00; 8,40; 9,50; 11,50; 12,00 (сва други дан) 12,10; 13,30 (недељом не ради) 18,00; и 18,30

Из Краљева за М. Бању: 5,30; 8,00; 11,00; 13,00; 14,40; и 18, 15

ВРЊАЧКА БАЊА

БИОСКОП »КОЗАРА«

12, 13 и 14—П »Шпијун« — совјетски у боји 15 и 16—П »Крстарница Варјаг« — совјетски 17 и 18—П »Неочекивана љубав« — индиски у боји 19, 20 и 21—П »Људи торпеда« — јапански

Из Краљева за Београд: 6,40; 7,40 (сваки други дан) и 14,40

Из Краљева за Крушевац: 8,40; 12,10; 18,00 и за Ниш у 8,40 (преко Прокупља) у 12,10 (преко Алексинца)

Из Краљева за Чачак: 10,30; 17,20 и за Ужице у 10,30 час.

СЈЕНИЦА

БИОСКОП »СЈЕНИЦА«

12 и 13—П »Последњи апаш« — амерички 15 и 16—П »Алекса Дунда« — домаћи

За Тавник: 7,05; 14,00 (недељ. не ради)

За Роћевиће: понедељак и петак — 5,20; 12,00; 15,50 Осталим данима сем недеље у 15,50.

МАЛИ ОГЛАСИ

МЕЊАМ једнособни стан у центру Ужица за одговарајући у Краљеву. Обратити се у улици Карађорђева бр. 11 Краљево.

ПРОДАЈЕМ усељиву кућу. Уплатити Калуђеровић Десанку, Југ Богданова бр. 42 Краљево.

ОДРИЧЕМ се тетка Вукмировић Гедеона, тетке Вукмировић Десанке и њихових кћери Живане и Лепосаве.

Милошевић Кузман, студент медицине Јарчујак

МЕЊАМ једнособан стан у Скопљу за одговарајући у Краљеву. Уплатити портира хотел Париза.

ПРОДАЈЕМ њиву у кованлучком пољу. Уплатити Жики Костојића Рибница, Гочка број 1

ИЗЈАВА ЗАХВАЛНОСТИ

Поводом несрећног случаја мог покојног супруга Мишовић Шешкија, захваљујем се Синдикалној подружници »Термоелектрана« Београд, као и свим његовим градилиштима који су узели учешћа на погребу мог мужа, а затим учинили ми и материјалну помоћ. Незаборавно захвална удова Љубица Мушовић, са синовима из Краљева.

ПАЖЊА ПРЕТПЛАТНИЦИМА

СКРЕЋЕМО ПАЖЊУ ЧИТАОЦИМА КОЈИ ЈОШ НИСУ ОБНОВИЛИ ПРЕТПЛАТУ ЗА НАШ ЛИСТ ДА ТО ШТО ПРЕ УЧИНЕ. У ПРОТИВНОМ БИЋЕМО ПРИНУЂЕНИ ДА ИМ ОБУСТАВИМО СЛАЊЕ ЛИСТА.

РЕВИЗОРИ КОЈИ НИСУ ИЗМИРИЛИ СВОЈЕ ОБАВЕЗЕ ПРЕМА РЕДАКЦИЈИ ПОТРЕБНО ЈЕ ДА ТО ОДМАХ УЧИНЕ.

РЕДАКЦИЈА

ОБАВЕШТЕЊЕ

АУТО-МОТО ДРУШТВО Краљево

одржаће своју редовну **ГОДИШЊУ СКУПШТИНУ**

У недељу 14 фебруара 1960 године у сали »Магнохрома« (бивша сала Среског синдикалног већа) са почетком у 10 часова.

Умољавају се сви љубитељи овог спорта и симпатизери друштва да присуствују овој скупштини и својим учешћем у њеном раду допринесу да она буде што плоднија.

Управа

СПОРТ

СЛАБ ПОЧЕТАК

Раднички (К) — Слога 4:0

Крагујевац — помоћни терен Градског стадиона прекривен снегом и ледом, време хладно и непогодно за игру. Судија Павићевић (Крагујевац). Гледалаца 1.500. Стрелци: Ђукић 2 Марковић и Миљевић по један.

Слога: Перишић (Стојаковић) Рајичић, Костантиновић, Радиојевић, (Сеничић), Елезовић (Петровић), Соколовић, Марићвић (Соро), Брга Вученовић, Ђурић, Миздраковић.

Прва овогодишња утакмица Краљевчана изазвала је прилично интересовање не само љубитеља фудбала у Крагујевцу, већ и краљевачке спортске јавности. Слога је међутим разочарала. Њени играчи не само да се нису снашли на терену покривеном ледом, већ су се претставили као екипа којој је сасвим страни све оно што се у фут-

ченовић сваки тренутак користио за шутирање, чак и онда када је требало послужити неког суиграча, да је Ђурић скоро увек настојао да соло акцијама учини нешто. Једино је нешто мало миздраковић у другом полувремену покушавао да сарађује са Сором. У том периоду Слога је и имала знатну теренску надмоћност, која није уродила плодом, највише зато што су њени нападачи били непрецизни.

Иако Слога је имала најслабије играче у голманима који су могли најмање три гола да одбране. Осим тога, ни Елезовић није испунио очекивање, јер је читаво полувреме, док је играо, безуспешно покушавао да се среди и да дејствује сигурно као последња препрека.

Крагујевчани су већ у 11 минути дошли у вођство. Марковић је шутирао, голман је кратко одојио а Чукић је без потешкоћа затресао мрежу. Марковићев други гол можда једино пада у ред погодака који се не бране. После једне гужве, Краљевчани у тиму Радничког је снажно шутирао, и лопта је поред покривеног вратара уле тела у мрежу.

За то време Слога је преко Вученовића и Миздраковића покушавала да угрози гол домаћих али је Раца био увек на месту.

У наставку игре Краљевчани су снажно навалили на гол Радничког. У једном тренутку Ђурић је за који сантиметар био «краћи» да дохвати Вргин центаршут. А био је сам пред голманом. Нешто касније Миздраковић је снажно шутирао. Лопта се одбила од стиве. Он је притрчао и шутирао поред гола. У питању је била десна нога. Касније су Ђурић и Брга пропустили такође повољне прилике. Чак је и Вученовићев ударац Раца једва одбио, али у близини није било никога да лопту убаци у гол. У једном од реџих на пада, Крагујевчани постижу свој трећи гол. Стојаковић је дозволио да га противнички играчи надвисе и затресе мрежу. Пред сам крај игре Ђукић је центрирао. Стојаковић је тако невесто интервенисао да је лопту уствари спречео у сопствену мрежу.

Најбољи појединци ове пријатељске утакмице били су код Крагујевчана Марковић и Ђукић, а код Слоге Рајичић и Соколовић.

СТОНИ ТЕНИС

„Металац“ није учествовао на првенству Србије

Стовотенисерска екипа «Металац» из Краљева, која се сматра једном од најјачих и најпознатијих у Србији, није се појавила на екипном и појединачном првенству у Смедереву. Разлози неучествовања су веома чудне природе — играчи нису имали где да се припремају и нису имали материјалних средстава за одлазак!

О овоме нас је обавестио члан екипе и дугогодишњи спортски радник Д. Вукомановић.

У разговору са њим сазнали смо да ће «Металац» учествовати на првенству Зоне, која ће се одржати у Краљеву крајем месеца, а да ње, сада није било никаквих могућности да екипе отпутују за Смедерево.

Зар је баш морало да дође до тога да екипа не отпутује на првенство и зар да се нису могле да нађу просторије за тренинге и новац за пут?

ШАХ

ПОЧЕЛА СУ ПРЕДТАКМИЧЕЊА ЗА ПЕХАР ПРЕДСЕДНИКА РЕПУБЛИКЕ

На последњој седници Среског шаховског одбора донета је одлука о предтакмичењима, преко којих би се добио претставник Среза у такмичењу за пехар председника Републике. Том приликом је решено да овом манифестацијом треба обухватити све регистроване клубове, са што већим оројем екипа, затим школе и синдикалне подружнице. Осим тога, у организацији шах-клубова из Краљева, Новог Пазара, Рашке, Сјенице, Врњачке Вање, Дуге Пољане и Ушће, треба организовати такмичења на којима би учествовале школе, синдикалне подружнице, колективни предузећа и установа, екипе ЈНА и народне милиције.

Та предтакмичења треба да до 14 фебруара изађе екипе које ће се даље такмичити у оквиру Среза. Завршна такмичења треба да се окончају до краја месеца како би се добио претставник Среза који би даље учествовао у овим такмичењима у оквиру Републике. Четири првопласиране екипе са ове најмасовније шаховске приредбе у Србији учествовале би у завршним такмичењима за пехар председника Републике, односно на шаховском фестивалу који ће се одржати у Опатији од 22—24 маја.

Победници месних такмичења које је у току, такмичеће се по овом распореду:

14 фебруар:

У Врњачкој Вањи: Врњачка Вања — Нови Пазар

У Дугој Пољани: Дуга Пољана — победник са тромеча Драгосињици — Ратина — Лађевци

У Краљеву: Краљево — Ушће
У Сјеници: Сјеница — Рашка

21 фебруар:

У Сјеници (односно Рашкој): победници из сусрета Сјеница — Рашка и Дуга Пољана — победник тромеча;

У Врњачкој Вањи (Новом Пазару): победници из сусрета Краљево — Ушће и Врњачка Вања — Нови Пазар.

28 фебруар:

Финални меч победника. Место одигравања ће се накнадно објавити.

Ово такмичење претставља у исто време екипно првенство Среза, чији ће победник добити пехар и диплому а другопласирана екипа диплому

В. Вукадиновић

РЕЗУЛТАТИ ПРЕДТАКМИЧЕЊА

1. Милиционер — Магнохром 1:3

2. Фабрика вагона П — шк. Слога 1:0:4

3. Фабрика вагона I — Омладинска екипа шк. Слога 2:2 за даље такмичење пласирала се екипа Фабрике вагона због победе на тре-

Примери пожртвовања

— На смучарском првенству Србије

Други дан Републичког првенства на Копанику, привукао је посебну пажњу многобројних гледалаца. У штафети 4x10.000 м., за чланове, најозбиљнијих кандидата за прво место било је Црвена звезда из Београда. Међутим, екипа из Рашке желела је да и у овој дисциплини тријумфује.

Током читавог такмичења у овој дисциплини одвијала се драматична и неравноправна борба. Ђурић Ђурову, једном од чланова екипе из Рашке, на трећем километру од старта и сломила се смучка. Такмичар је за тренутак застао. Био је у недоумници — ако одустане од даље борбе, што би било оправдано, екипа ће изгубити драгоцене бодове. Ђуров се само тренутак колебао. Одлучио је

да на једној смучки пређе остали део стазе.

Поред њега су пролазили чланови других екипа. Међутим, одлична кондиција добро је дошла у

НА СМУЧКАМА

осудним тренутцима. На једној смучки он је упорно прелазео километре. Ништа га није поколебало. После изванредних напора са приличним закашњењем прешао је свој део стазе.

Пример Ђурова дао је потстрек осталим члановима екипе. Настала је жилава борба да се надокнади оно што је изгубио такмичар са једном смучком. Нови члан екипе Лабуд Росић изложио је такође једну смучку на три километра пред циљем. И он није много размишљао. Са једном смучком журио је циљу.

Борба за прво место је била изгубљена. Црвена звезда је тријумфовала, али је пожртвовање чланова екипе «Копаник» остало као нешто што се неће лако заборавити. Рашчани су у овој дисциплини освојили друго место са 802 бода.

Н. С.

Мале спортске вести

Годишња скупштина кајакашког друштва

Кајакашко друштво «Ибар» из Краљева одржаће своју редовну годишњу скупштину у четвртак 18 фебруара, у просторији Дома ЈНА. Почетак у 17 часова.

ГОДИШЊА СКУПШТИНА АЕРО КЛУБА „ФРАЊО КЛУЗ“

Редовна годишња скупштина аеро-клуба «Фрањо Клуз», одржаће се 14 фебруара у просторији дома ЈНА.

После 12 кола шаховског првенства аеро-клуба на табли води Јоанковић са 11 ипо поена, испред Вулића и Крстића са по 10 поена, затим Петронијевића са 8 ипо поена и Никитовића и Минића са по 6 поена. М. Ђ.

Годишња скупштина Шаховског одбора

Годишња скупштина Среског шаховског одбора одржаће се 2 маја у Врњачкој Вањи, а истовремено ће се одржати и фестивал на коме могу играти сви регистровани клубови са екипама од по 4 члана. Чланови екипе су истовремено и делегати за Скупштину. Организација Годишње скупштине је поверена ШК «Гоч» из Врњачке Вање. Трошкове ове организације сноси Срески шаховски одбор.

УСАМЉЕН: Рајачић—Слога

балу назива «колективна игра». Ово се нарочито односи на њен нападни ред, у коме је свако играо за себе. Отуда је дошло да је Марићвић у првом делу игре добио једва две до три лопте, да је Ву-

Упркос леду...

...риболовци су у загрејаној и препуној сали «Магнохрома» одржали своју редовну годишњу скупштину, јер код њих не постоји мртва сезона.

Сада се лови штука, скобаљ и манић, а напролеће ће бити доста сомовине.

У протеклој години риболовци су извршили акцију порибљавања Ибра и Мораве са 300.000 шарана млађи из средстава Удружења мада је средстава требало да обезбеди Народни одбор Среза али, риболовци су људи од дела и акције.

Скупштина је била добро посећена. Преко 400 пасионираних љубитеља риболова са чланским књижицама пратило је рад Скупштину су између осталих поздравили и риболовци из Крагу-

ПОМОРСКА БИТКА ДОБИВЕНА СИРОМ

За време рата између Аргентине и Уругваја 1841 године, њихове флоте су се сукобиле у августу исте године на отвореном мору. Како су снаге биле једнаке, борба је дуго трајала. После неколико часова командант Уругвајске флоте Џон Клеу са ужасом је видео да му је нестало ђулада за топове, мада је барута још било довољно. Аргентински командант је убрзо приметио да је непријатељу нестало муниције и нареди својим бродовима да опколе уругвајске лађе. Џон Клеу је гледао како му се приближава непријатељ, а није имао чиме да се бори. У то је на палуби приметно гомилу округлих сивих предмета, који су били готово исте величине као и топовска ђулад. То су уствари биле грудве холандског

сира, тако тврде да морнари нису могли да их једу.

Без размишљања, капетан Клеу је наредио да се уместо гвоздене ђулади употребе лопте сира и да се у потпаљиваче стави што више барута да би ударна снага била јача. Аргентинска флота била је већ сасвим близу кад је на њу испаљен први «плотун». Тврдо комађе разбијеног сира озледило је многе морнаре који су били запрепашћени јер су мислили да уругвајци немају више муниције (они нису ни приметили шта је на њих испаљено). Други «плотун» је унео још већу забуну и аргентински командант Вилем Браун наредио је брзо повлачење бродова.

Тако је уругвајска флота остала победник захваљујући товару тврдог холандског сира и довитљивости свога команданта.

НЕОБИЧНА ЗАНИМАЊА

Развитком звучног филма развила су се и нека нова занимања за које посетиоци биоскопа незнају, а без њих снимање филмова се не да ни замислити. Људи који се баве овим занимањем дочаравају гледаоцима средину у којој се радња филма догађа и омогућају им да са интересовањем прате догађаје, који се одвијају пред њиховим очима.

Плакање, жењање, смејање, хркање — све је то струка појединих људи, која им доноси средства за живот, и неким од њих и славу уметника. Нарочито су на цени људи који вешто подражавају гласове разних птица, од гаврановог грактања, до извијања славуја.

У филмским градовима постоје људи којима се добро плаћа да би од новог правила старо. Потребно је некад приказати старинску ку-

ћу у којој је све дотрајало од дугогодишње употребе, или неки стари двор у који нико није деценијама улазио.

Има опет људи, чији је посао да за собом остављају рушевине. Њихова је сарадња неопходна кад треба на филму приказати олују тучу, побуну и све уопште што оставља пустош иза себе.

Има стручњака који су у стању да за врло кратко време отворе башту са воћкама које већ носе плод и цвећем разних боја.

Има још много чудних, али исто тако корисних занимања. Постоје произвођачи месечине и звезданих ноћи, људи који вешто падају с велике висине, бацачи ножева и стотине других стручњака. Као и за сваки други посао, и ту се траже таленти и знање. За милионе гледалаца они остају непознати, али од њиховог труда зависи успех једног филма.

У НЕКОЛИКО РЕДОВА

КОЈА ЈЕ ЧИТАВА АРМИЈА УНИШТЕНА НАПАДОМ ИЗ ЗАСЕДЕ

У чувеној бици код Тразименског Језера 217 године пре наше ере картагински војсковођа Ханибал потпуно је уништио армију римског конзула Фламинија препадом из заседе у кланцу. Укупно је било 30.000 мртвих и заробљених. Сматра се да је то у историји први и једини случај да је једна читава армија уништена у заседи.

КАДА СЕ ОДИГРАЛА ПРВА ПОМОРСКА БИТКА НА АТЛАНТИКУ

Прва поморска битка на Атлантском Океану за који зна историја, одиграла се 56 године пре наше

ере. Импровизованом флотом римски војсковођа Цезар тада је извојевао победу над Венетима на обалама данашње француске покрајине Бретање.

КОЛИКО ЈЕ ЕКСПЕРИМЕНТАЛНИХ НУКЛЕАРНИХ ЕКСПЛОЗИЈА ИЗВРШЕНО ДО ДАНАС

Рачуна се да је од 1945 до 1958 године извршено око 239 експерименталних експлозија нуклеарних и терминуклеарних бомби. Од тога на експлозије атомских бомби отпаде око 190, а на експлозије хидрогенских бомби око 49. Претпоставља се да од укупног броја на САД отпаде 139, СССР 74, а на Велику Британију 26 експлозије.

СЕДАМНАЕСТ ГОДИНА У КУЋНОМ ЗАТВОРУ

Земљорадник Салко Јазвин зва ни «Магун» из села Крупац код Коњица, имао је «злосрећну» судбину да ни крив ни дужан проведе у кућном затвору 17 година. У затвор су га стрпала рођена браћа Ибро и Смајо. Пустили су га на слободу тек новембра прошле године, а затворили у пролеће 1942 године.

Ево како се све то десило. У пролеће 1942 године Салко Јазвин — здрав и снажан момак — путовао је из свога села у Коњиц. Падале су велике кише и он је на путу добио тешку прехладу. Укућанима се пожалио на главобољу и из дана у дан његово здравствено стање се погоршавало. По стао је кућлив. Мало је разговарао са другима и имао је стално температуру.

Салкова браћа, Ибро и Смајо Јазвин, уместо да потраже лек за брата, прогласили су га лудим и затворили у мрачну собицу своје куће. То је било у пролеће 1942 године. Од тада па све до краја новембра прошле године Салко није напуштао ову собу. На вратима собе са малим прозором стајао је катанац. Врата су се отварала кад би неко од суседа хтео да разговара са Салком. То је био чест случај, јер су суседи волели Салка и обилазили га. Салко је с њима нормално разговарао без икаквих трагова неурачуљивости. Храну и воду од укућана добијао је међутим кроз мали про-

зор на својој соби — тамници. Браћа су с временом на време «лудом» брату доводили «лекаре» — врачаре и траваре. Лекарима јав не здравствене службе нису се никад обратили.

Тек крајем новембра прошле године Салко Јазвин угледао је право светло дана. После 17 година проведених у затвору властите куће, затворен од рођене браће, пуштен је на слободу. Прави мотив овог поступка браће према Салку засад је непознат.

УСКОРО «ВИТАМИНСКИ» ХЛЕБ

У скорој будућности Југословени изгледа неће морати да као до сада узимају витамине у облику пилула, јер ће се тај важан састојак исхране налазити у — хлебу. Пекари би, наиме, производили неку врсту «медицинског хлеба», који ће имати укус обичног хлеба, али ће бити обогаћен састојцима значајним за људско здравље.

На идеју да се хлеб обогати овим састојцима дошли су недавно југословенски научници који се баве проучавањем исхране народа. Они предлажу да се неколико животних намирница широке потрошње, нарочито оне које се добијају прерадом житарица, обогате такозваним метаболитима — беланчевинама, минералима и витаминима.

Изложба необичних новина

Када је у току прошлог рата новински музеј пресељен из Берлина у Западну Немачку, један део његових драгоцености стигао је у Ахен. После рата је одржана изложба новинских куриозитета у Ахену, у просторијама градског музеја.

Поред осталог на изложби су били заступљени примерци најређих и најчудноватијих новина. Ту су изложене «Оптимистичке новине», које су штампане сваког дана у току више година и само у једном примерку, за лично обавештавање америчког милијардера Џона Рекфелера. У тим новинама објављивано је све оно што је могло да заинтересује и расположи старог «краља петролеја», а прећуткивано све оно што је могло да га узбуди или да му поквари добро расположење. У то су сигурно спадали и неповољни извештаји са берзе. Нису мање занимљиве ни париске просјачке новине «Журнал д Мединго», у којима су се расправљала сталешка и друго

та питања просјачког еснафа, лист «ма рубрику — понуде места, која се налази у огласном делу и у којој се просјацима дају оавештења о слободним, уносним местима за просјачење.

Пажњу публике привукао је и лист «Кракатау» који је изишао свега једанпут и то 26 августа 1883 године на двадесетак језика. Био је посвећен опису страшне вулканске катастрофе у којој је само на острву Јави око 40.000 људи изгубило животе. Овај лист је издало удружење за помоћ пострадалим.

Нарочито интересовање привукле су највеће и најмање новине света. Највеће новине штампане су 1859 године, приликом прославе америчког Дана независности, под насловом «Констелејшн». Ове новине су три метра високе и два метра широке. Најмање новине носе наслов «Ел телеграм», а објављене су 1887 године у мексичком граду Гвадалахари. Биле су дугачке 25, а широке 11 сантиметара.

ИСТИНИТА ЧУДА

УХАПШЕН ЗАТО ШТО ЈЕ МИСЛИО

Бузене Мацини (1805—1872) италијански родољуб, револуционар и познати борац против папе и папске државе, био је једном ухапшен зато што се шетао сам и дуго размишљао, а на саслушању није хтео да каже о чему је мислио.

КИНСКИ БУДИЛНИЦИ

Кинези се чак и данас служе већ ома необичним будилницима. Кинез који жели да се ујутру пробуди у одређено време узима за полац на ноzi дуг, упреден вунени конач који запада на другом крају. Дужина конач тако је израчуната да пламен стигне до спавачеве ноге тачно у одређено време.

ЦРВЕНО ЈЕЗЕРО

У брдима малог острва Флорес недалеко од Јаве, налази се једно потпуно црвено језеро. У његовој близини, раздвојено само једном стеном широком десетак метара, лежи друго језеро чија је вода тамноплава. У оба језера боја воде уопште не зависи од светлосних промена и временских прилика.

Статуа једног од 180 краљева синхалешке династије која је 2.300 година владала Цејлоном. По њему се његови потомци зову Синхалеци — лавовска раса.

Анејдоше

ЛОВАЧКА

— Прошле године ранио сам једним јединим метком јелена у уво и предњу ногу.

— То је немогуће!
Кад сам одлапео јелен је управо чепао ногу.

ПОГОЂЕНО ВРЕМЕ

Професор: Кажите ми једну реченицу у прошлом времену.

Бак: У недељу је тата цео дан пецао рибу.

Професор: Сад кажите исто то у садашњем времену.

Бак: Риба је у Морави.

ВРЕМЕ ПРОЛАЗИ

Кад се 1906 године у америчком Конгресу дискутовало о авијацији, један посланик је запитан:

— Зашто толико причати о томе, кад наша армија већ има један авион?!

СВЕ ОДЈЕДНОМ

Кад је једна холивудска глумица попуњавала упитник за пасош, застала је за тренутак код питања: НЕУДАТА — УДАТА — РАЗВЕДЕНА!

А онда је написала: «све».

ОПТУЖЕН КАО ЧАРОБЊАК

Славни немачки песник Гете кад је писао «Фауста» отишао је у једно мало провинцијско место да би могао да ради на миру. Он је свакога дана устајао рано и у пола или у својој соби наглас изговарао нове стихове. Једном приликом су га чуле неке жене и верујући да је он неки чаробњак, позвале су људе који су провалили у његову собу и одвели га у полицију.

ПРИЈАТЕЉСТВО

Александар Дима био је на вечери код једног веома богатог Парижанина. Јело и вина су били изврсни, а расположење веома добро. Једно је домаћин стално гледао у своју чашу.

— Шта вам је драги пријатељу? — упита га Дима.

— Да ли сам ја стварно ваш пријатељ? — рече домаћин.

— Мислим да у то не треба да сумњате!

— Е, онда вас молим да ми више не говорите ни него ти!

— Добро, — рече Дима — да ли би ти драги пријатељу, могао да ми позајмиш хиљаду франака.

ФАВРИ И ГАСКОЊАЦ

Славног Фаврија спрете једног дана неки Гаскоњац и замоли га за коју пару и додаде:

— Ја сам вам отиц монсијеру!

— Мој отац?

— Да!

— Како то?

— Па, по Адаму.

Фаври му пружи неколико сува, а потом узврати:

— Ево рођаче, а ако обиђеш читаву нашу родбину и од сваког добијеш по један су, постаћеш најбогатији човек на свету. Пођи са срећом!

КРАЈСКЕ НОВОСТИ

Лист за друштвена и политичка питања Краљевачког среза.

Уређује редакцијски колегијум.

Директор и главни и одговорни уредник

ВЛАДИМИР МАРАВИЋ

Уредништво и администрација Краљева, Трг Маршала Тита 14.

Годишња претплата 520 динара.

Полугодишња 260 и тромесечна 130 динара.

Жиро рачун код Кооперативне банке 107-70—2-78.

Телефони: редакција 316 — директор 317.

Штампа «СЛОВО» — Краљево Омладинска број 2.